

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA PEDAGOGIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Klára Seltenhoferová

Problematika výchovy a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech

The issues of upbringing and education out of tuition in Klatovy

Praha, 2013

Vedoucí práce: doc. PhDr. Josef Valenta, CSc.

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce doc. PhDr. Josefu Valentovi, Csc. za odborné vedení práce, trpělivost při konzultování, za cenné rady a připomínky. Dále také konzultantce PhDr. Jiřině Pávkové za pomoc při konzultaci tématu mé bakalářské práce. Také děkuji všem respondentům, kteří ochotně odpovídali na mé otázky v rozhovorech.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 13. 5. 2013

.....
podpis

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá problematikou výchovy a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech. Cílem práce je zjistit konkrétní činnost jednotlivých organizací pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech a případně navrhnout zlepšení práce v těchto organizacích.

Práce je členěna do dvou částí: Teoretická část vysvětluje historii a základní pojmy v oblasti pedagogiky volného času a předkládá návrhy trávení volného času u různých věkových skupin.

Empirická část obsahuje přehled všech zařízení pro volnočasové aktivity v Klatovech a polostrukturované rozhovory se zástupci vybraných organizací pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování. Zabývá se metodologií tohoto výzkumu.

Klíčová slova

Výchova, vzdělávání, volný čas, mimoškolní aktivity, zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování, Klatovy, děti, mládež, rodina

Abstract

This thesis deals with the issues of upbringing and education out of tuition in Klatovy. The goal of my thesis is to identify the specific activities of each organization for education and upbringing out of tuition in Klatovy, and alternatively to suggest improvements in the work of these organizations.

The work is divided into two parts: the theoretical part explains the history and basic terms in the field of leisure education and puts forward proposals for spending leisure time in different age groups.

The empirical part contains a list of all leisure facilities in Klatovy and semi-structured interviews with representatives of selected organizations for education and upbringing out of tuition. It deals with the methodology of this research.

Key words

Upbringing, education, free time, extracurricular, institution for education out of tuition, Klatovy, children, young people, family

Obsah

Úvod	7
<i>I. Teoretická část</i>	
1. Historie a základní pojmy v oblasti pedagogiky volného času	9
1.1 Vznik volného času a některé pohledy na jeho proměny	9
1.2 Co je pedagogika volného času a pojmy s ní související	15
2. Přehled zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování	28
<i>II. Empirická část</i>	
3. Uvedení do empirické části mé bakalářské práce	30
3.1 Školská zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech	31
3.2 Neškolská zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech ...	35
4. Metodika výzkumu	44
4.1 Cíle výzkumu	44
4.2 Výzkumný problém a výzkumné otázky	45
4.3 Otázky pro polostrukturované rozhovory	46
4.4 Popis použitých metod, technik a výzkumného vzorku	47
4.5 Způsob zpracování získaného materiálu	48
5. Zhodnocení polostrukturovaných rozhovorů a výsledky výzkumu	49
6. Závěr výzkumu	58
Závěr	59
Seznam literatury a použitých zdrojů	61
Seznam příloh	66

Úvod

Téma mé bakalářské práce je dáno už jejím názvem Problematika výchovy a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech a její osnovou. Cílem práce je zjistit konkrétní činnost jednotlivých organizací pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech a případně navrhnout zlepšení práce v těchto organizacích. Hlavní cíl empirické části mé bakalářské práce je formulován takto: zjistit konkrétní činnost jednotlivých organizací pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech a případně navrhnout zlepšení práce v těchto organizacích. Domnívám se, že možností pro mládež je ve 23-tisícovém městě mnoho, ale přesněji to budu moci posoudit až po zevrubném průzkumu.

Uvedené téma bakalářské práce jsem si zvolila i pod vlivem sociálního prostředí, v kterém jsem vyrůstala, a působením činností s dětmi na letních dětských táborech a v mateřských školách (taneční výchova a mažoretky). Moje matka pracuje jako vychovatelka v Domově mládeže Střední průmyslové školy v Klatovech a otec učil do důchodu jako středoškolský učitel chemii, biologii a ekologii v Integrované střední škole a ve Zdravotnické střední škole v Klatovech. Protože ve volném čase hrál na violu v symfonickém orchestru ZUŠ Josefa Kličky v Klatovech a v lidové muzice Folkloristického souboru Šumava v Klatovech na housle, violu nebo kontrabas, musela jsem se 11 let učit hrát na housle. Dnes se mi rytmická i melodická průprava hodí pro práci s dětmi.

V teoretické části mé bakalářské práce nese 1. kapitola název Historie a základní pojmy v oblasti pedagogiky volného času. Podkapitola 1.1 Vznik volného času a některé pohledy na jeho proměny se zabývá využitím volného času napříč společnostmi od poloviny 17. století po současnost. Je mi známo, že některé prameny uvádějí volný čas svobodných a na práci nezávislých vrstev už ve starověkých otrokářských a středověkých feudálních společnostech.

Podkapitola 1.2 vysvětluje, co je pedagogika volného času a pojmy s ní související. Při vyhledávání a shromažďování literatury pro teoretickou část mé bakalářské práce jsem došla k poznání, že celá skupina PhDr. - absolventů PedF UK a FF UK (paní Jiřina Pávková, pan Bedřich Hájek, pan Břetislav Hofbauer, paní Vlasta Hrdličková, paní Alena Pavlíková a další) se zabývala problematikou výchovy a vzdělávání ve volném čase v poslední dekádě 20. století a v první dekádě 21. století. Tehdy se také formuje pedagogika volného času a její problematikou se zabývají manželé Sakovi.

Druhá kapitola s názvem Přehled zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování

uvádí obecně školská a neškolská zařízení. Více k jednotlivým zařízením pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování je uvedeno v 3. kapitole empirické části mé bakalářské práce na konkrétních příkladech.

Empirická část bakalářské práce je jejím těžištěm. Bude v přílohách obsahovat polostrukturované rozhovory se zástupci vybraných organizací. Výzkumný problém jsem definovala touto tázací větou: Jaké volnočasové aktivity nabízí zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování a jak je tím ovlivněn volný čas dětí a mládeže v Klatovech? V empirické části této práce budu zjišťovat:

- 1) Jaká zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech mohou děti a mládež navštěvovat?
- 2) Jakým oborům se mohou děti a mládež v zařízeních pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování věnovat?
- 3) Mohou děti a mládež v zařízeních pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování provozovat volnočasové aktivity po celý rok ve všední dny i o víkendech a svátcích?
- 4) Budou muset rodiče dětí a mládeže platit za volnočasové aktivity?

Zjistila jsem, že počet školských i neškolských zařízení navštěvovaných dětmi a mládeží je větší než 50. Navštívila jsem 7 vybraných vzorků zařízení a provedla jsem konzultace pomocí polostrukturovaných rozhovorů.

Podkapitola 3.1 uvádí v abecedním pořádku školská zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech. Podkapitola 3.2 uvádí v abecedním pořádku neškolská zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech.

Čtvrtá kapitola a její podkapitoly se zabývají metodikou výzkumu mé práce. Jsou tam stanovené cíle, výzkumný problém, výzkumné otázky a dílčí otázky z rozhovorů. Dále je popsán výzkumný vzorek a důvod výběru metody rozhovoru. Nechybí zde ani popis použitých metod a technik a způsob zpracování získaného materiálu.

V 5. a 6. kapitole jsou podány výsledky a závěry výzkumu. V závěru bakalářské práce chci podat informace o naplnění cíle, který jsem si stanovila.

I. Teoretická část

1. Historie a základní pojmy v oblasti pedagogiky volného času

1.1 Vznik volného času a některé pohledy na jeho proměny

Podle Petra Saka v referátu „Proměny volného času a zaostávání pedagogiky“, 15.–16.6.2006, str. 1 a 6, je východiskem pro vznik volného času evoluce člověka, která vede od přírodních věd ke společenským, jako jsou sociologie a v současné době především pedagogika. Volný čas je brán jako kvalitativně nový fenomén. Je to prostor lidské subjektivity a jejího vnášení do vnějšího prostředí, kreativity, rozvoje myšlení a filozofické reflexe.

Vrcholem evolučního vývoje života na Zemi za poslední dva milióny let na základě Leakeyho objevů v Olduvajské roklí v Tanzánii v Africe (kosterní pozůstatky Homo habilis) je člověk. V uplynulých deseti tisíci letech se lidé (Homo sapiens) tělesně prakticky nezměnili. Vrcholem vývoje je v současnosti vznik sociálna, to je vztah mezi jedincem jako myslící bytostí a stále se rozšiřující sociální komunitou.

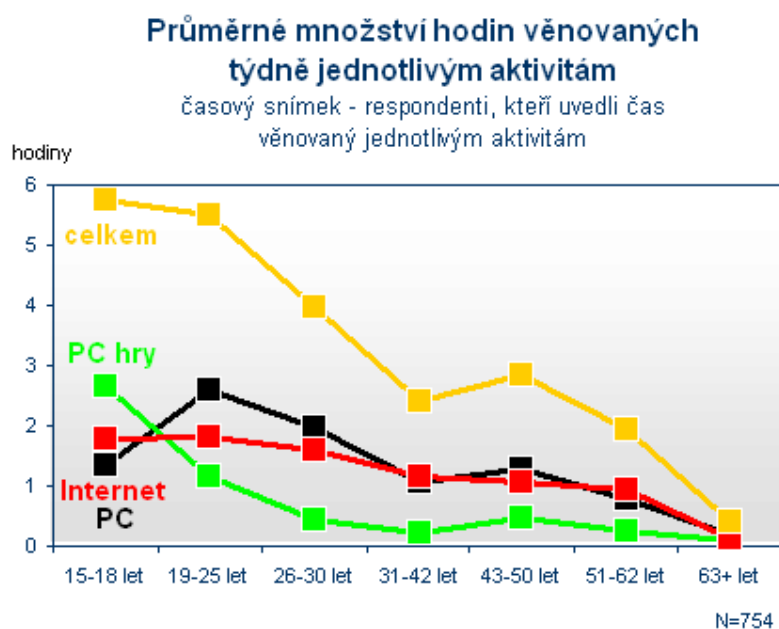
Disponibilní čas je prostor, v němž se jedinec může seberealizovat a rozvíjet sám sebe. Tím také rozvíjí odpovídající společnost měrou. Počet jedinců, kteří se mohli vymanit na určitou dobu z pracovního procesu, který byl nutný pro přežití jedinců a určitého kolektivu, narůstal postupně, až se volný čas stal „sociální výbavou“ každého. Pochopitelně jeho délka je individuální.

Rozvinutá společnost vyčleňuje skupinu mládeže, která se připravuje na příští zařazení do pracovního působení ve společnosti. Celkový volný čas společnosti je částí lidského potenciálu společenského rozvoje. O přeměně disponibilního času do společenské reality rozhoduje řada faktorů – např. vzdělanostní struktura, mechanismy pro včlenění výsledků volnočasových aktivit do společenských procesů, kvalita naplňování volného času, rozvoj lidské kreativity ve společnosti.

Děti a mládež tráví svůj volný čas z velké části u nových informačních prostředků, jako jsou televize, mobilní telefony, osobní počítače, internet. K těmto změnám volnočasových aktivit došlo prakticky v časovém úseku, který odpovídá jedné generaci.

Petr Sak prováděl empirické výzkumy v rámci grantu Ministerstva práce a sociálních věcí v České republice pod názvem „Vliv komputelizace¹ na edukační procesy a na osobnost člověka v informační společnosti“. Výsledky průzkumu zanesl do tabulek, které zachycují informační médium, počet hodin denně nebo týdně věnovaných médiu a věkové kategorie (15-18, 19-25, 26-30, 31-42, 43-50, 51-62, nad 63 let).

Grafy a text Petra Saka ke grantové práci MPSV ČR „Vliv komputelizace na edukační procesy a na osobnost člověka v informační společnosti“.

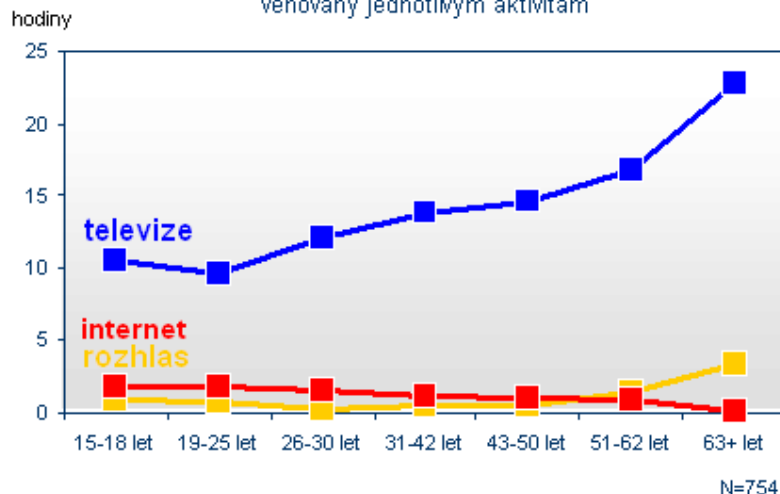

„Graf ukazuje čas trávený s osobním počítačem a v kyberprostoru ve věkových skupinách. Celkově čas u počítače, stejně jako čas věnovaný počítačovým hrám, je nepřímě závislý na věku. V 15 letech dosahuje čas u počítače podle dat z časového snímku k šesti hodinám týdně a ve skupině 51- 62 let to ještě jsou dvě hodiny. To je oproti roku 2000 výrazný posun. Celek populace ve věkových skupinách v průměru věnuje internetu od zhruba dvou hodin do 0,12 hodiny ve skupině seniorů nad 63 let.“ (Sak, 2006, s. 3)

1) komputelizace = využívání elektronických médií v informační společnosti

Průměrné množství hodin věnovaných týdně jednotlivým aktivitám

časový snímek - respondenti, kteří uvedli čas
věnovaný jednotlivým aktivitám

„Tento graf porovnává časové objemy věnované rozhlasu, televizi a internetu. I když nástup osobního počítače a internetu byl velmi dynamický až explozivní, stále v celku populace a všech věkových skupin nejvíce času je věnováno sledování televize. Zatímco však čas u počítače a internetu je na věku nepřímo závislý, s růstem věku klesá objem času, u televize je tomu obráceně. S věkem stoupá počet hodin u televize.“ (Sak, 2006, s. 3)

Využíváním informačních technologií ve volném čase se zabývá mediální pedagogika.

Některé otázky mediální pedagogiky:

- jaké mediální obsahy působí na děti a mládež
- jaké hodnoty jsou médii sdělovány
- jaký účinek na jednotlivé složky osobnosti má médium
- jaké cíle a zájmy médium sleduje
- kdo určuje mediální obsahy

Závěrem autor Petr Sak upozorňuje na to, že ve společnosti se objevuje mediální kriminalita a tím se uvolňuje pole k působení pedagogiky v oblasti prevence.

Volný čas má velký význam pro vývoj a život mládeže. Stoupá význam volného času jako oblasti ekonomického podnikání. Zvláště sport, populární hudba a turistika jsou významnými celosvětovými odvětvími podnikání.

V Československé republice rozsáhlý výzkum volného času provedla v šedesátých letech minulého století v Ostravě B. Filipcová v oddělení sociologie volného času Sociologického ústavu ČSAV. V současnosti patří tento výzkum na okraj sociologických teorií. „V dnešní době pozornost volnému času věnuje více pedagogika než sociologie“ (Sak, 1995, s. 2). Je to dáno tím, že se pedagogika volného času vyučuje ve všech středních školách pro vychovatele a pedagogy školních družin a domovů mládeže. Rovněž se přednáší na vysokých školách pro učitele základních a středních škol. Jsou vydávány odborné publikace a učebnice a jsou konány vědecké konference i s mezinárodní účastí. Například referát Petra Saka „Proměny volného času a zaostávání pedagogiky“ přednesl autor na mezinárodní konferenci „O výchově a volném čase“ v Brně 15.–16. června 2006. Kurzy pedagogiky volného času jsou přednášeny na některých vysokých školách, například v Českých Budějovicích, v Brně, v Hradci Králové, na PedF UK v Praze a také jako povinně volitelný předmět na FF UK v Praze. (Sak, 1995, s. 1-2)

Historii proměn volného času uvádí Pávková a kol. (2002, s. 21-27). Jako začátek výchovy ve volném čase v novodobé společnosti je uvedena druhá polovina 17. století po třicetileté válce. Bohatší buržoazie si začala mimo hradby měst stavět víkendové domy, kluby, kavárny a vytvářet spolky a společnosti dospělých. Od poloviny 19. století dosahovalo dělnictvo zkracování pracovní doby. Tím se prodlužovala doba potřebná k obnově pracovní síly a také pro různé volnočasové aktivity, např. sportovní, hudební, divadelní, dále pro slavnosti, výlety, spolkovou činnost a další.

Kněží, učitelé, lékaři a radní začali organizovat volnočasové aktivity, které kromě dospělých byly zaměřeny i na děti a mládež. V roce 1862 založili Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner organizaci Sokol, která kromě cvičení a sportu organizovala knihovny, hudbu, divadla a další společenský život. Podobně to prováděly dělnické spolky.

Pouze pro děti a mládež vznikala křesťanská sdružení mladých mužů YMCA a žen YWCA v druhé polovině 19. století. Skautské hnutí bylo založeno počátkem 20. století americkým spisovatelem Ernestem Thompsonem Setonem a anglickým generálem Robertem Baden – Powellem. Začaly se vytvářet školské kluby a sportovní zařízení nejprve v Anglii a potom i v dalších zemích Evropy. Ve střední a východní Evropě byl vývoj opožděn.

V období mezi světovými válkami se výchovou a vzděláváním dětí a mládeže mimo vyučování zabývaly země západní a severní Evropy a také Sovětský svaz. V Německu vznikaly teorie pedagogiky volného času, rovněž i ve Francii. V Sovětském svazu vznikaly domy pionýrů a mládeže a stanice mladých techniků, přírodovědců, turistů a další.

Československo dohánělo zpoždění výstavbou v oblasti tělovýchovy, sportu, turistických chat a tras, letních kolonií a táborů.

Po 2. světové válce byla snaha navázat na volnočasové aktivity předválečné. U nás vznikaly domy pionýrů a mládeže, nyní nazývané domy dětí a mládeže.

V zemích západní Evropy měla mládež v 60. a 70. letech existenční problémy. U těchto tzv. „květinových dětí“ narůstaly drogové závislosti, stoupala nezaměstnanost, rozpadaly se rodiny, narůstal počet agresivních jedinců, vznikaly xenofobní nálady. Nově se tvořily různé iniciativy mládeže – např. proti válce, ekologické aktivity, vytváření komunit.

U naší mládeže se negativní jevy projeví zvýšeně v 80. letech. V 90. letech 20. století docházelo ke sblížení druhů zařízení pro mimoškolní výchovu a vzdělávání dětí a mládeže v celoevropském měřítku. Vznikly i nové zájmové organizace, např. Duha, která má v náplni ekologii.

Dnešním fenoménem je virtuální trávení volného času v kyberprostoru, zejména u dětí a mládeže. Jsou to počítačové hry, mobilní telefony, osobní počítače, internet. Zachází to tak daleko, že hrozí prohlubování generační propasti. Obecně starší generace nemají k virtuálnímu trávení volného času takový vztah jako mladší generace a dnešní mládež, např. nemusí pochopit elektroniku na principu elektronek a tranzistorů tak, jak ji znají starší generace.

Dokument MŠMT Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007 – 2013 připomíná také cíle volného času. Volnočasové aktivity musí pomoci vychovávat mladé lidi tak, „aby se stali individualitami, které charakterizují především svědomitost, poctivost, sebeovládání, duševní stabilitu a odolnost, zvědavost, chuť do učení a touhu poznávat nové, otevřenost pro druhé, snášenlivost, slušnost, schopnost vytvářet přátelské vztahy a pomáhat druhým. Mladí lidé by měli poznat sami sebe jako živé bytosti, pochopit hodnotu zdraví, smysl zdravotní prevence i hloubku problémů spojených s nemocí nebo jiným poškozením zdraví, aby poznávali zásadní životní hodnoty a postupně si k nim utvářeli postoje“ (Průcha, 2009, s. 380).

K těmto cílům nesměřuje pouze formální školní vzdělávání, ale především neformální a informální edukace² ve volnočasových činnostech, které mají často větší výchovný a vzdělávací efekt než dobře strukturované a připravené školní vyučování.

2) informální vzdělávání = neinstitucionální, neorganizované a nesystematické příležitostné vzdělávání např. z médií

Svobodná volba zájmových aktivit ve volném čase, které člověku přináší pocit naplnění a sebeuspokojení se ve srovnání se „školní nesvobodou“ ukazuje jako zásadní.

Povinnou školní docházku a další vyšší vzdělávání vnímá část mládeže jako povinnost spojovanou s vnější motivací (rodiči, společností). Volnočasové aktivity se ztotožňují s vnitřní touhou a zájmem jedince zdokonalit se a prožít toužebně očekávanou mimoškolní aktivitu. Její zákaz může být i motivací ke zlepšení školního prospěchu.

Formální vzdělávání charakterizují kurikulární ucelenost a vzdělávací výstupy. Neformální výchova a vzdělávání klade důraz na participaci účastníků. Dochází k identifikaci mládeže s vlastními návrhy a činnostmi, která je vůči nim zodpovědnější více než za aktivity určované dospělými pedagogy ve formálním vzdělávání.

Tradiční vzdělávání je zatíženo omezenou škálou výukových metod, v nichž převažuje výklad učitele a pasivita žáka, jak dokládají výzkumná zjištění. Při aktivitách volného času se užívají různé metody, které aktivizují účastníky (hry, skupinová koordinace, tvořivé činnosti, sporty, outdoorové aktivity apod.), a činnosti probíhají v širokém spektru prostředí. Ta jsou bližší reálnému světu na rozdíl od „světa školní třídy“, protože účastníci se liší věkem, zkušenostmi, sociálním zázemím, kulturními zvyklostmi, zájmy apod.

Příliš nejsou probádány latentní, to je skryté funkce volného času dětí a mládeže. Často jsou společností chápány jako patologické, protože bývají spojeny s riziky zranění a mnohdy smrti (např. jízda mezi spřaženými vagony tramvaje nebo na střeše elektrifikovaných vlaků, případně skoky s přemetem na kolech a motocyklech atd.). Soutěže o „nejlepší kousek“ někdy umístované na internetu se snad dějí z touhy po adrenalinu a odlišení se od jiných lidí. Bohužel zranění, závislosti a společenské patologie jsou daní v některých subkulturách mládeže. (Průcha, 2009, s. 381 – 383)

1.2 Co je pedagogika volného času a pojmy s ní související

Jak jsem uvedla v minulé podkapitole 1.1 Vznik volného času a některé pohledy na jeho proměny, v 60. letech minulého století se volným časem zabývala především sociologie. V současnosti je to pedagogická disciplína, nazvaná pedagogika volného času. Jan Průcha ji v Pedagogické encyklopedii (2009, s. 738) definuje takto: „Pedagogika volného času je pedagogická disciplína zabývající se výchovnými a vzdělávacími prostředky, které napomáhají autonomnímu a smysluplnému využívání volného času dětí, dospívajících i dospělých. Jde tedy především o vědu, která reflektuje volný čas z hlediska osobnostního rozvoje jedince. V mnoha zemích je zároveň zavedena i jako studijní obor“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2009). Aplikuje poznatky z obecné pedagogiky a z dalších pedagogických disciplín a základní pedagogické pojmy do pedagogiky volného času.

„Pedagogiku volného času lze členit na tyto oblasti:

- **věda o volném čase**, kam se řadí sociologie volného času, psychologie volného času a filozofie volného času – zahrnuje pojetí vztahu práce a volného času, vývoj koncepcí, organizaci a zařízení pro volný čas, činitele vývoje jedince i skupiny v oblasti volného času;
- **pedagogika volného času** zaměřená na výchovu (animaci a participaci); poradenství (osobnost pracovníka ve sféře volného času, kvalifikovaná informace); hra, hračka a herní prostory; současné přístupy v pedagogice volného času – animace a pedagogika zážitku;
- **didaktika volného času**, tzv. metodiky zájmových činností se zaměřením na přírodovědné, společenskovední, estetické a technické činnosti a sport;
- **management volného času** včetně právních předpisů týkajících se volnočasových aktivit, který se zabývá problematikou řízení, systémem, principy a metodami řízení neboli vytvářením podmínek pro využívání volného času (zázemí, nabídka a organizace aktivit pro volný čas, včetně možného ovlivňování jedinců, sociálních skupin, společnosti směrem k aktuálním trendům trávení volného času především prostřednictvím médií); získávání financí prostřednictvím vlastní činnosti organizace, sponzorů, grantů a projektů na různých úrovních (obce, kraje, republiky, EU);
- **metodologie a výzkum pedagogiky volného času** – zahrnuje výzkumnou oblast a využití výzkumu pro teorii a praxi pedagogiky volného času (významné výzkumy z oblasti volného času mládeže realizoval především Sak, 2000 a 2004)“ (Průcha, 2009, s. 740).

Pedagogika volného času, u dětí a mládeže školního věku se používá také název

výchova a vzdělávání mimo vyučování (mimoškolní výchova a vzdělávání), je relativně mladý pedagogický obor.

Různí autoři odpovídají na otázku „Co je volný čas?“ rozmanitým způsobem ve smyslu formulací: (volně podle Bláhy, 1990 in Hájek a kol., 2008, s. 66). Zahrnuje aktivní i pasivní odpočinek, rekreaci, zábavu, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání, dobrovolnou prospěšnou činnost a časové ztráty s těmito činnostmi související.

Volný čas dětí a mládeže se liší od volného času dospělých tím, že jeho náplň zajišťují pedagogové v různých institucích mimo přímý vliv rodiny a povinné vyučování. Také jeho rozsah a obsah bývá obvykle jiný.

Vzhledem k tomu, že označení výchova a vzdělávání ve volném čase zahrnuje všechny věkové skupiny, tedy kromě dětí a mládeže i dospělé všech věkových skupin, přináší současnost řadu problémů, které dříve nebyly tak tíživé. Velmi početné jsou skupiny občanů, kteří jsou nezaměstnaní, práci hledají a nemohou ji najít. Jsou to mladí lidé bez praxe po absolvování škol všech typů, občané v produktivním věku, jejichž pracovní místa byla zrušena, a lidé po padesátce před starobním důchodem. Mají nedobrovolně nadbytek volného času.

Je řada nepřizpůsobivých občanů v produktivním věku, které nikdo nepřiměje k produktivní práci pro společnost, na které parazitují. Volného času mají jako málokdo ve společnosti a rovněž jejich děti, které často nechodí do školy a později nepracují jako jejich rodiče. Ve volném čase páchají majetkovou a trestnou činností, aby si mohli opatřit pro volný čas alkohol a jiné drogy. Běžní občané a často i pracovníci institucí se jich bojí.

Zvláštní jsou také lidé, kteří rovněž překypují nadbytkem volného času a nepracují: výherci velkých částek v loteriích, rentiéři z restitučních nároků, tiší společníci, korupčníci, podvodníci s úplným invalidním důchodem, chytráci, kteří se obohatili divokou privatizací, tuneláři a zloději všeho druhu, kterým to naše společnost reprezentovaná v těchto případech orgány státní moci a správy umožňuje.

Velice početná je skupina starobních důchodců a také oprávněných invalidních důchodců. Tito občané, často po náročném zaměstnání, mají dostatek volného času a tak jako byli aktivní v produktivním věku, věnují se „koníčkům“, na které dříve neměli tolik volného času, nebo se starají o vnoučata. Ti, kteří mají mnohdy vážné zdravotní potíže, musí odpočívat. Pro udržení duševní svěžesti a snad také k odvrácení Alzheimerovy nemoci na dobu co nejpozdější se věnují sebezvzdělávání, třeba i formou univerzit třetího věku.

Dle Hájka a kol. (2008, s. 65 – 72) volný čas je:

- ten, ve kterém se můžeme věnovat činnostem, které máme rádi a baví nás
- doba, která zůstane z 24 hodin po odečtení pracovní doby, času na cestu do práce a z práce, po odečtení doby spánku a pro tělesné potřeby a času na péči o domácnost.

Je zpravidla rozdíl mezi volným časem dětí a mládeže a dospělých. Rozdíly jsou v délce, náplni a v míře samostatnosti, případně v ovlivňování pedagogy.

Běžně se v literatuře uvádějí čtyři znaky výchovy mimo vyučování:

- „probíhá mimo povinné vyučování;
- probíhá mimo bezprostřední vliv rodiny;
- je institucionálně zajištěná;
- uskutečňuje se převážně ve volném čase“ (Pávková a kol. 2002, s. 37).

„Klíčový pojem volný čas je chápán jako čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, které vyplývají z jeho společenského začlenění, zvláště dělby práce a z nutnosti zachovat svůj biofyziologický či rodinný systém“ (Hájek a kol., 2010, s. 17) (Velký sociologický slovník. Karolinum, Praha 1996, heslo Čas volný).

„Volný čas je možno chápat jako opak doby nutné práce a povinností a doby nutné k reprodukci sil“ (Průcha – Walterová – Mareš, 2001) (In: Pávková a kol., 2002, s.13).

„Volný čas je doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění“ (Pávková a kol., 2008, s. 13).

Do volného času zahrnujeme odpočinek, rekreaci, zábavu, zájmové činnosti, zájmové vzdělávání, dobrovolnou, společensky prospěšnou činnost a časové ztráty s touto činností spojené. Do volného času dětí a mládeže nepatří vyučování a aktivity, které k vyučování patří, péče o zevnějšek a osobní věci. Také povinnosti spojené s provozem domácnosti a rodiny a další uložené vzdělávání. Dále tam nepatří aktivity, které zajišťují biologickou existenci, jako je jídlo, spánek, hygiena a zdravotní péče. (Pávková a kol., 2002, s. 13)

Moderní a nejkompexnější vymezení volného času jsem našla v učebnici Hájek a kol.(2010, s. 17), kde je citován H.W. Opaschowski:

- „rekreace (zotavení a uvolnění);

- kompenzace (odstraňování zklamání a frustrací);
- výchova a další vzdělávání (učení o svobodě a ve svobodě, sociální učení);
- kontemplace (hledání smyslu života a jeho duchovní výstavby);
- komunikace (sociální kontakty a partnerství);
- participace (angažování se na vývoji společnosti);
- integrace (stabilizace života rodiny a vrůstání do společenských organismů);
- enkulturace (kulturní rozvoj sebe sama, kreativita v umění, sportu, technických a dalších činnostech)“.

Odborný výraz mimotřídní výchova byl používán pro zařízení a aktivity spojené se školou, např. školní družiny a kluby, zájmové útvary („kroužky“), příležitostné aktivity.

Termín mimoškolní výchova značí činnost zařízení, která nemusejí být součástí škol, ale někdy ano. Např. školní družina ve třídě školy, domov mládeže, středisko volného času, sdružení dětí a mládeže.

Proto tyto termíny považujeme za zastaralé a používáme raději termín výchova a vzdělávání mimo vyučování nebo také ve volném čase. V ní rozlišujeme dvě hlavní kategorie pedagogických pracovníků:

1) vychovatelé

jsou pracovníci školských zařízení (družin, klubů, domovů mládeže, zařízení pro ústavní a ochranou výchovu nebo ústavů sociální péče)

2) pedagogové volného času

se uplatňují v mnoha neškolských zařízeních (kulturních, osvětových, rekreačních) a ve střediscích volného času. (Hájek a kol., 2008, s. 68)

Bližší rozdělení pracovníků ve volném čase:

a) pedagogicky nequalifikovaný pracovník může vést různé zájmové kroužky, sportovní trénink, např. v Domově dětí a mládeže v Klatovech vede kroužek leteckého modelářství bývalý technik ze Škodových závodů

b) mládežnický vedoucí je začátečník s velkým elánem a iniciativou, který potřebuje pomoc, rady a vedení zkušeného pedagogického pracovníka

c) zkušený vychovatel, který má vzdělání vychovatelského směru, má pedagogické zkušenosti a schopnosti a individuálně studuje odbornou literaturu

d) kvalifikovaný učitel má předpoklady stát se dobrým pracovníkem v různých

výchovně-vzdělávacích aktivitách volného času

Podle organizace účastníků volnočasových aktivit rozeznáváme tyto útvary:

- výchovné skupiny ve školních družinách a v domovech mládeže
- kroužky s menším počtem členů, např. v domech dětí a mládeže
- soubory jsou zájmové útvary, které prezentují výsledky své činnosti na veřejnosti a mají složitější uspořádání a více členů. Např. v Klatovech Folkloristý soubor Šumava má dětský soubor Šumavánek, vedoucího celého souboru a vedoucího Šumavánku a členy pověřené organizačními úkoly: péčí o kroje, plánováním trasy při zahraničních zájezdech, tlumočením, jednáním s dopravním podnikem ... Tanec doprovází lidová muzika v základním složení 8 hráčů: primáš, I. houslista, II. houslista, III. houslista, violista, kontrabasista, I. klarinetista, II. klarinetista.
- školní kluby jsou určeny pro žáky 2. stupně základních škol a mají obdobnou náplň jako školní družiny pro žáky 1. stupně
- oddíly jako jednotky tělovýchovných a turistických útvarů nebo organizací (Junák Klatovy)
- kurzy jako útvary s omezenou délkou trvání zavedené k osvojení určitých znalostí nebo dovedností. Někdy bývají vydávána osvědčení o úspěšném absolvování kurzu. Příkladem jsou kurzy společenského tance a chování organizované Městským kulturním střediskem v Klatovech.

Podle počtu účastníků hovoříme o individuálních, párových nebo kolektivních aktivitách.

Příležitostné zájmové aktivity jsou např. výlety, turnaje, návštěvy výstav, módní přehlídky apod. Formální aktivity probíhají v institucích – ve školní družině, ve školním klubu, ve škole (doučování), v domově mládeže, v kroužcích při domově dětí a mládeže ... Neformální aktivity jsou mimo vzdělávací a výchovný systém a školská zařízení – např. sporty, turistika, oddíly, kroužky, amatérské divadlo apod. Spontánní aktivity jsou průběžné aktivity pedagogicky ovlivněné nepřímo, nabídka je využívána individuálně nebo skupinově. Činnost je pouze limitována provozními omezeními. Patří sem například otevřená dětská čítárna, posilovna, akce a besedy v nízkoprahových klubech pro děti a mládež, putovní trasy se sítí ubytoven ...

Většina aktivit probíhá v reálném prostoru a čase, ale díky vyspělým komunikačním technologiím se mohou dít i ve virtuálním světě.

Funkce výchovy ve volném čase

Rozeznáváme tyto funkce:

Výchovně – vzdělávací funkce

se upřednostňují, protože rozvíjejí znalosti a schopnosti dětí, uspokojují jejich zájmy a potřeby a formují žádoucí morální vlastnosti a postoje.

Zdravotní funkce

mají několik rovin. Pohybové aktivity na čerstvém vzduchu vyrovnávají dlouhé sezení ve školních lavicích. Děti mají být vedeny v hygienickém prostředí k osobní hygieně a správným stravovacím návykům. Při mimoškolní výchově je nutné dodržovat zásady bezpečnosti práce.

Sociální funkce

jsou plněny ve všech zařízeních, která se zabývají výchovou mimo vyučování. Patří sem péče o děti v různých zařízeních po vyučování. Sociální funkce výchovy znamená zařazování jedinců do různých sociálních prostředí a tím dochází k socializaci osobnosti. Slouží také ke stírání různých psychologických a materiálních podmínek v rodinách. Rovněž prevence negativních jevů je důležitá. (Hájek a kol. 2008, s. 70 – 72)

Preventivní funkce výchovy

Všem dětem a mládeži je určena primární prevence proti:

- kouření, pití alkoholu a drogám
- násilnému chování jako je šikanování, vandalismus a další, např. týrání zvířat
- záškoláctví
- gamblingu
- nepřiměřenému sledování televize, videa, internetu, hraní počítačových her, takže se to může stát virtuální drogou
- delikvenci a kriminalitě
- rasismu a xenofobii

Sekundární prevence se zaměřuje na kriminálně rizikové jedince a skupiny, aby se

předešlo závadové činnosti.

Terciární prevence je cílena na ty, kteří závadové jednání už provádějí, někdy i v něm recidivují³.

Sledují se:

- podmínky a příčiny delikvence
- sociální prostředí
- recidivy

(Pávková a kol. 2002, s. 41)

Jednotlivé druhy zařízení pro výchovu a vzdělávání ve volném čase plní tyto funkce v různé míře a podle svého poslání různými způsoby. První instituce, které pečovaly o děti (útulky, spolky, dobrovolná sdružení), dávaly důraz na hlídání dětí a jejich zaměstnávání tak, aby se nemohly věnovat nevhodným činnostem. Byl to důraz na sociální a preventivní funkci. S postupem času se připojují funkce výchovně – vzdělávací a zdravotní.

Cíle, prostředky, metody, formy, principy a pedagogické zásady výchovy a vzdělávání ve volném čase

Výchova a vzdělávání mimo vyučování musejí být cílevědomé. Pedagog volného času stanovuje cíle, prostředky a vyhodnocuje výsledky. Výchovné cíle můžeme rozdělit na obecné a dílčí. Obecné cíle výchovy a vzdělávání mimo vyučování jsou:

- ocenění volného času jako cenné hodnoty v osobním životě každého
- naučit jedince s volným časem hospodařit a rozumně ho využívat

Z obecných cílů vycházejí dílčí výchovné cíle, např.:

- dodržovat zásady zdravého životního stylu
- vhodně si uspořádat režim dne
- vést ke správnému odpočinku a rekreaci
- rozvíjet zájmy a schopnosti
- kultivovat a uspokojovat potřeby

3) recidiva = opakující se závadové jednání

Činnosti volného času probíhají ve vnitřních a vnějších podmínkách. Vnitřní podmínky jsou věkové a individuální zvláštnosti vychovávaných a vzdělávaných. Pedagogové se mohou věnovat rozvíjení individuálních znaků osobnosti – zájmů, schopností a potřeb. Velmi důležitá je znalost zvláštností podle věku od předškolních let až po dospělost.

Do vnějších podmínek patří prostory, materiální vybavení a také osobnost vychovatele a sociální složení skupiny. Prostory a vybavení by vždy měly odpovídat druhům činností a výchovným záměrům, které se v nich uskutečňují.

Volba výchovně - vzdělávacích prostředků

Pedagogické prostředky v nejširším pojetí zahrnují všechny předměty a jevy, které vychovatel používá k dosažení výchovných cílů. Jsou to obsah, metody, formy a materiální prostředky. Obsah výchovy a vzdělávání mimo vyučování neurčují pedagogické dokumenty. Vychovatel ale musí přihlížet k základním pedagogicko-psychologickým požadavkům. Při stanovení obsahů výchovy a vzdělávání má pedagog značnou volnost, může uplatnit vlastní iniciativu a tvořivost. Obsah tvoří činnosti rekreační, odpočinkové, zájmové, veřejně prospěšné. Výchovně-vzdělávací metody a formy jsou způsoby a cesty k dosažení vzdělávacích a výchovných cílů.

Metody mohou být:

- slovní, např. rozhovor
- názorné, např. pozorování
- praktické, např. rukodělné činnosti, sporty
- používání odměn a trestů
- osobní příklad pedagoga

Jako výchovně - vzdělávací formy se používají schůzky zájmových útvarů („kroužky“), sportovních oddílů, hry, soutěže, vycházky, exkurze.

Materiální prostředky, to jsou prostory a jejich materiální vybavení pro výchovu a vzdělávání, které musejí splňovat pedagogicko – psychologické, hygienické a estetické požadavky. Týká se to nejen interiérů, ale i externích prostorů. Např. nelze trvale provozovat sporty ve smogovém ovzduší v centru města.

Požadavky na realizaci výchovy a vzdělávání mimo vyučování

Ty, které formuloval Jan Amos Komenský, např. postup od konkrétního k obecnému, od blízkého ke vzdálenému nebo od známého ke známému, platí stále. Požadavky na výchovné a vzdělávací působení se liší mírou obecnosti. Ty nejjobecnější nesou v pedagogice označení pedagogické principy – demokratičnosti, humanity, spojení teorie s praxí a další. Konkrétnější požadavky jsou označovány jako pedagogické zásady.

Pedagogické principy

1. Princip demokratičnosti

zaručuje všem občanům i znevýhodněným v oblasti výchovy a vzdělávání, tedy i ve volném čase, stejná práva. Právní, materiální i organizační záruky platí pro všechny. Je to také podíl veřejnosti na rozhodování o vzdělávání a výchově.

2. Princip humanity

zdůrazňuje kultivaci osobnosti, která směřuje k hledání lidské identity a k podpoře mezilidských vztahů v procesu celoživotního vzdělávání.

3. Princip vědeckosti

předpokládá opírat se v práci vychovatele a pedagoga o zkušenosti a vzory a o výsledky vědeckého výzkumu v pedagogických a příbuzných vědách. To vyžaduje celoživotní vzdělávání pedagogů.

4. Princip spojení teorie s praxí

znamená, že teoretické vědomosti osvojené při vyučování i v mimoškolní výchově je nutné umět používat v povolání i v běžném životě. Je třeba spojit vědomosti s odpovídajícími praktickými dovednostmi.

5. Princip pedagogického ovlivňování volného času

je nutnost pedagogického vedení k rozumnému využívání volného času. Pedagog nabízí zájmové činnosti a provádí motivace.

6. Princip jednoty a specifčnosti vyučování a výchovy mimo vyučování

Jedná se o spojení vyučování a výchovy a vzdělávání ve volném čase vedoucí ke splnění společného cíle, to je rozvoje osobnosti. Princip obsahuje požadavek spolupráce pedagogů obou oblastí.

7. Princip dobrovolnosti

znamená dobrovolnou účast na činnostech. Pedagog volného času vytváří takové podmínky a navozuje situaci tak, aby účastníci přijímali činnosti dobrovolně a s elánem. To chce účinnou motivaci a znalost a respektování jejich potřeb.

8. Princip aktivity

spočívá ve vedení vychovávaných jedinců k aktivní účasti ve všech fázích činností. Podílejí se na plánování, přípravě, uskutečnění i hodnocení. Pedagog musí podporovat iniciativu, nápaditost, samostatnost a podílení se (participaci) ve všech etapách aktivit.

9. Princip seberealizace

předpokládá vybrat takové činnosti, aby každý jedinec mohl uplatnit svoje specifické vlohy a schopnosti. V mimoškolních aktivitách se může uplatnit i dítě méně úspěšné ve škole a prožít tak pocit úspěchu (kompenzační funkce).

10. Princip pestrosti a přitažlivosti

se týká střídání obsahu, metod a forem práce. Respektuje individuální zájmy a potřeby a rovnováhu mezi organizovanými a spontánními činnostmi.

11. Princip odpočinkového a rekreačního zaměření

je provádění těch činností, které pomáhají k odstranění únavy, k regeneraci duševní a tělesné síly a vhodně kompenzují vyučování.

12. Princip zajímavosti a zájmovosti

Uspokojování, podněcování, rozvíjení, prohlubování a kultivace zájmů jsou v tomto principu velmi důležité. Důležitá je pestrost činností, které musejí odpovídat věku vychovávaného.

13. Princip citlivosti a citovosti

diktuje pedagogovi zvýšenou citlivost při vedení činností, kdy působí nejen na rozum, ale působením na emocionalitu má vytvářet kladné emocionální zážitky.

14. Princip orientace na sociální kontakt

značí, že volný čas by měl být prožíván v sociální skupině se známými a přáteli. Pozor na to, aby zájmové aktivity příliš neomezovaly čas, kdy je dítě s rodinou.

15. Princip kvality a evaluace

Zařízení a pedagogové musí kontrolovat, zda se jim daří dosahovat jejich cílů (vnitřní evaluace), a mohou prokázat výsledky činností a hospodárné využívání zdrojů (vnější evaluace) při kontrolách nadřízenými orgány (řediteli škol, s pomocí České školní inspekce, zástupců obcí).

16. Princip efektivity

vyžaduje, aby se správných cílů dosahovalo dlouhodobě přiměřenými prostředky, racionálně a hospodárně, protože řada zařízení výchovy a vzdělávání mimo vyučování vstupuje na trh volného času.

Pedagogické zásady

1. Zásada názornosti

požaduje, aby základem učení bylo smyslové poznávání.

2. Zásada cílevědomosti

zdůrazňuje význam výchovně – vzdělávacích cílů pro pedagogy i vychovávané.

3. Zásada soustavnosti a jednotného působení

znamená požadavek, aby výchova a vzdělávání tvořily systém, etapy na sebe navazovaly a všichni vychovávající (rodiče, učitelé, vychovatelé, pedagogové volného času) působili jednotně.

4. Zásada přiměřenosti

se týká požadavku stanovit cíle, obsah, metody a formy výchovy a vzdělávání tak, aby

odpovídaly věku i individuálním zvláštnostem vychovávaných.

5. Zásada aktivity

znamená navození takové vzdělávací a výchovné situace, kde veškeré žádoucí změny jedinců jsou také výsledkem jejich snahy a aktivity v průběhu výchovně – vzdělávacího procesu.

6. Zásada trvalosti

je spojena s požadavkem, aby znalosti, dovednosti, návyky a vlastnosti, které osobnost získá v průběhu výchovně – vzdělávacího procesu se staly trvalou součástí osobnosti jedince.

7. Zásada vyzvedávání kladných rysů osobnosti

je požadavek používat převážně kladnou motivaci a spíše odměňovat než trestat.

Do pedagogických prostředků patří metody, výchovně – vzdělávací formy, pedagogické principy a pedagogické zásady. Principy a zásady se od sebe liší mírou obecnosti.

Pedagogické principy jsou obecnější, zásady jsou konkrétnější.

(Hájek a kol. 2008, s. 72 – 80)

„Metodičtí pracovníci Mezinárodní nadace na podporu práce s mládeží (International Youth Foundation, IYF) se pokusili vytvořit systém kritérií dobrého programu pro mládež. Jsou v něm zahrnuty požadavky pedagogicko – psychologické, manažerské i ekonomické. Uvádíme je v následujícím přehledu.

Znaky dobrého zařízení/programu práce s dětmi a mládeží (podle IYF)

A) Formy a metody práce

Respektování potřeb dětí a mládeže

1. Zaměřuje se na prevenci nebo na zachycení problémů v raných stádiích negativního vývoje spíše než na léčbu a nápravu problémů, které již vznikly.
2. Rozvíjí kompetentnost, charakterové vlastnosti, důvěru a sebedůvěru, napomáhá vytváření vztahů.
3. Respektuje věkové a kulturní zvláštnosti cílových skupin.

4. Zahrnuje děti a mladé lidi do plánování, hodnocení a propagování programu.

Vztah k rodině, obci a kultuře komunity

5. Zve rodiče, další členy rodiny, ukazuje dětem pozitivních vzory dospělých.

6. Zapojuje obec do realizace programů.

7. Odpovídá na potřeby obce.

8. Spolupracuje s jinými zařízeními pro děti a mládež v obci.

Organizační zajištění a dlouhodobá stabilita

9. Vyhledává prostředky ekonomicky efektivní.

10. Kvalita programu je sledována, evaluována, všem zúčastněným se dostává zpětná vazba.

11. Vytváří příležitosti pro obnovu sil a další odborný růst pracovníků.

12. Zahrnuje plán získávání finančních prostředků z různých zdrojů zajišťujících další provoz.

13. Má kvalitní management, technické zajištění, administrativní zázemí, řádné účetnictví a dokumentaci.

Reprodukovatelnost

14. Obsahuje prvky použitelné opakovaně, i v jiném kontextu.

15. Může zasáhnout významný počet dětí (např. cíle jsou dostatečně obecné, náklady na jedno dítě nejsou příliš vysoké, program není vázán na konkrétního vedoucího, může ho použít i někdo jiný).

B) Výsledky (efekty)

– Zapojuje se značný počet dětí a mládeže (kvantitativní kritérium).

– Existují ověřitelné ukazatele úspěšnosti programu z hlediska naplňování potřeb dětí a mládeže a dosahování pozitivních změn v životě dětí a mládeže, jejich rodin nebo ve vztahu obce k dětem a mládeži (kvalitativní kritéria)“ (Hájek a kol., 2008, s. 79 – 80).

2. Přehled zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování

V podkapitole 1.1 Vznik volného času a některé pohledy na jeho proměny jsem se snažila uvést některé skutečnosti od vzniku volného času v 2. polovině 17. století až do 90. let 20. století. To, co se nemění a trvá již řadu let, je základní rozdělení pro výchovu a vzdělávání ve volném čase na školská a neškolská zařízení.

A) Školská zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování

- Školní družiny pro žáky 1. stupně základních škol. Činnost vedou v odděleních vychovatelky školních družin.

- Školní kluby v základních školách pro žáky 2. stupně. Provozují zájmové nebo spontánní činnosti v prostorách školy nebo ve vlastních prostorách.

- Střediska volného času jsou domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností. Jsou určeny žákům a studentům především pro zájmové i spontánní činnosti, táborové aktivity i k péči o talenty.

- Základní umělecké školy a jazykové školy

- Školská výchovná a ubytovací zařízení – domovy mládeže pro žáky a studenty středních a vyšších odborných škol. Poskytují ubytování, stravování. Vedou je k přípravě na vyučování a k využití volného času. Pedagogičtí pracovníci jsou vychovatelé, kteří vedou výchovné skupiny.

- Internáty a školy v přírodě jsou určeny dětem a mládeži se zdravotním postižením.

- Zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu

- Dětské domovy zajišťují výchovu a sociální péči dětem od tří do osmnácti let (případně do ukončení přípravy na zaměstnání), které nemohou být ze závažných důvodů vychovávány ve vlastní rodině.

- Sem ještě patří dětské domovy se školou, diagnostické ústavy, výchovné ústavy.

B) Neškolská zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování

Jsou to různé nestátní neziskové organizace (NNO): občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti (OPS) – např. sportovní jednoty, nadační fondy, církevní právnické osoby, nízkoprahová zařízení. Dalším druhem nabídky jsou aktivity provozované jako živnosti.

Spektrum těchto zařízení, která jsou v Klatovech, je uvedeno ve stěžejní empirické části mé bakalářské práce.

Pro školská zařízení vydává MŠMT Rámcový vzdělávací program. Pokud není vydán centrálně, vytvářejí si školská zařízení vlastní závazný pedagogický dokument nazvaný Školní vzdělávací program. Program schvaluje a vydává ředitel zařízení, ale podílet se na něm má celý pedagogický sbor. MŠMT stanovuje podle § 5 jeho minimální povinný obsah.

- „konkrétní cíle vzdělávání
- formy a obsah
- časový plán
- podmínky přijímání
- materiální podmínky
- personální podmínky
- ekonomické podmínky
- zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví (v širších souvislostech zajištění bezpečnosti tělesné, emoční i sociální)
- podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami“ (Hájek a kol., 2010, s. 50-52).

II. Empirická část

3. Uvedení do empirické části mé bakalářské práce

Bez teoretických poznatků o pedagogice volného času a základního rozdělení zařízení pro výchovu a vzdělávání ve volném čase na školská a neškolská zařízení bych nemohla naplnit cíl bakalářské práce ani zpracovat empirickou část a výzkum. Vše potřebné o pedagogice volného času, zařízeních pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech a v neposlední řadě o empirickém výzkumu v pedagogických vědách jsem si zjistila a mohu začít s psaním empirické části, která vychází z teoretické části mé bakalářské práce.

Empirická část obsahuje přehled všech zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech, vlastní průzkum, polostrukturované rozhovory se zástupci vybraných organizací pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování, které jsou uvedené v příloze mé bakalářské práce, výsledky a závěry výzkumu.

Informace o jednotlivých zařízeních jsem zjišťovala přímou návštěvou organizací ve vybraném vzorku, z propagačních letáků, z vlastních zkušeností a z webových stránek.

Cílem tohoto výzkumu bylo shromáždění informací o všech zařízeních pro volnočasové aktivity v Klatovech.

Empirická část mé práce vychází z těchto výzkumných otázek:

- 1) Jaká zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech mohou děti a mládež navštěvovat?
- 2) Jakým oborům se mohou děti a mládež v zařízeních pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování věnovat?
- 3) Mohou děti a mládež v zařízeních pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování provozovat volnočasové aktivity po celý rok ve všední dny i o víkendech a svátcích?
- 4) Budou muset rodiče dětí a mládeže platit za volnočasové aktivity?

3.1 Školská zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech

Domov mládeže při Střední průmyslové škole, Klatovy, nábřeží Kapitána Nálepky 362

Domov mládeže je vzdálen cca 15 minut pěší chůzí od vlakového i autobusového nádraží. Nachází se ve Voříškově ulici v Klatovech.

Cena za ubytování pro žáky a studenty je 700,- Kč měsíčně. Stravovat se mládež může ve školní jídelně v Koldinově ulici v Klatovech. K ubytování slouží dvoulůžkové pokoje se sociálním zařízením. Na každém patře se nachází kuchyňka a společenská a studijní místnost.

Volný čas mohou žáci a studenti trávit v posilovně, na počítači, ručními pracemi pod dohledem vychovatelek, míčovými hrami na hřišti nebo v místnosti určené pro stolní tenis.

Domov mládeže při Střední škole zemědělské a potravinářské, Klatovy

Poskytuje ubytování a stravování žákům všech klatovských středních škol. Také nabízí řadu aktivit pro volný čas. Za ubytování se platí 700,- Kč za měsíc a za stravování 61,- Kč za den. Jídelna je umístěna přímo v domově mládeže. K ubytování slouží třílůžkové pokoje se společnými sprchami na patrech.

Domov mládeže nabízí tyto aktivity: stolní tenis, odbíjená, sálová kopaná, košíková, posilovna, aerobik, šití a ruční práce, chovatelský a květinářský zájmový kroužek, hudební, pěvecký a hudebně pohybový kroužek. Domov mládeže je vybaven klubovnou, počítači a psacími stroji, krejčovskou dílnou, společenským sálem, tělocvičnou s posilovnou, zahradou (altán, naučná stezka, chovatelské zázemí).

Domov mládeže při VOŠ a SZŠ, Klatovy

Domov mládeže poskytuje ubytování a stravování pro žáky středních škol a studenty VOŠ.

Ubytování se realizuje ve dvou nebo třílůžkových pokojích se společným sociálním zařízením na patře. Dále je na jednotlivých patrech k dispozici kuchyňka a klubovna. Cena za ubytování pro žáky a studenty je 700,- Kč měsíčně a za celodenní stravování 60,- Kč. Jídelna se nachází přímo v areálu DM.

Kapacita domova mládeže je 50 lůžek. Volný čas mládež může trávit na zahradě, na

hřišti, v místnosti určené pro stolní tenis nebo na počítačích.

Dům dětí a mládeže Klatovy

Dům dětí a mládeže v Klatovech je školským zařízením pro zájmové vzdělávání. Jejím zřizovatelem je Plzeňský kraj a spadá pod příspěvkové organizace. Vytváří podmínky pro aktivní trávení volného času dětí, mládeže, ale i dospělých. Zaměřuje se na různé oblasti od sportovních aktivit, přes umělecké, spontánní, technické až po vzdělávací aktivity.

DDM se nachází v ulici 5. května v blízkosti klatovského parku a ředitelem je Mgr. Tomáš Kovanda.

Obory činnosti: kroužek počítačů, kroužek leteckých modelářů, kroužky sportovní: volejbal, přehazovaná, stolní tenis, vodáči, plavání, gymnastika, florbal, aikido, aerobik. Kroužky umělecké: výtvarná výchova pro maminky s dětmi, cvičení pro radost, angličtina, deskové hry. DDM každé léto pořádá několik letních dětských táborů.

Jazyková škola v Klatovech

Škola organizuje kurzy anglického, německého, francouzského a španělského jazyka a přípravné kurzy ke státním zkouškám a pomaturitní studium. Kurzy jsou určeny pro žáky základních škol, studenty středních škol a pro dospělé. V současné době probíhá nejvíce kurzů pro dospělé. V letošním roce se otevřel pouze jeden kurz pro žáky ZŠ.

Středoškolský klub, Gymnázium Jaroslava Vrchlického v Klatovech (Š)

Klub patří pod Asociaci středoškolských klubů České republiky, o. s. a nabízí studentům gymnázia i zájemcům z řad veřejnosti odborné přednášky, semináře a zájmové aktivity. Středoškolský klub na gymnáziu v Klatovech funguje od roku 2010.

Členství v klubu stojí 100,- Kč na rok a zahrnuje vstup zdarma na všechny přednášky a slevy na ostatní akce. Poskytnutá dotace od Asociace středoškolských klubů v České republice pokryje maximálně 70% celkových nákladů.

Mezi pravidelné aktivity klubu patří:

- Klub mladého diváka – členové klubu mají možnost navštěvovat divadelní představení

v některém z plzeňských divadel

- Fotokroužek – pořádají se jednodenní výjezdy za krásami přírody. Pořízené fotografie z expedic jsou k vidění na výstavách k tomu určených.
- Přednášky – středeční odpoledne dvakrát v měsíci jsou vyhrazena přednáškám a besedám se zajímavými lidmi.

V celém Plzeňském kraji jsou pouze tři středoškolské kluby a na žádné jiné klatovské škole středoškolský klub není.

Školní družina při ZŠ Klatovy, Čapkova ulice 126

Počet oddělení školní družiny je 6 a počet přihlášených žáků je 175. Mezi pravidelné činnosti družiny patří: pobyt venku, odpočinkové a rekreační činnosti, hygienické návyky, skupinové práce, soutěže, zájmové útvary – sportovní, informatika, výtvarná a pracovní výchova, cizí jazyky, hry v přírodě, četba, vycházky, rozhovory – předcházení úrazům, první pomoc, šikana.

Dále družina provozuje příležitostné činnosti (výlety, návštěvy výstav, sportovní soutěže), spontánní činnosti (klidové činnosti po obědě, řešení každodenních konfliktních situací), odpočinkové činnosti (četba časopisů, knih, hry) a přípravu na vyučování (možnost vypracování domácích úkolů, didaktické hry atd.).

Úplata za zájmové vzdělávání činí 150,- Kč za měsíc. Do oddělení školní družiny lze zapsat maximálně 30 žáků.

Školní družina při ZŠ a MŠ Klatovy, Hálkova 133

Školní družina je určena pro žáky s mentální retardací.

Školní družina při ZŠ Masarykova, Klatovy

Školní družina je určena pro žáky 1. stupně. Měsíční poplatek je určen na 150,- Kč měsíčně, je to tak ve všech školních družinách v Klatovech – výši poplatku stanovila Rada města Klatov.

Ve školní družině jsou 4 oddělení po 30 dětech se 4 vychovatelkami.

Školní družina při ZŠ Klatovy, Plánická ulice 194

Školní družina má 6 oddělení se 6 vychovatelkami. V rámci školní družiny se uskutečňují tři kroužky – aerobik, pohybové a míčové hry a práce na PC. Kroužky vedou vychovatelky.

Do školní družiny jsou přijímáni žáci 1. stupně (přednostně žáci 1. - 2. tříd zaměstnaných rodičů). Oddělení školní družiny se naplňují do počtu 30 žáků.

Školní družina ZŠ Klatovy, Tolstého 765

Náplní školní družiny je výchovně vzdělávací činnost, která se uskutečňuje v těchto složkách: tělovýchovná, esteticko – výchovná, společenskovední a turistická.

Do školní družiny se přednostně přijímají žáci 1. a 2. ročníku a žáci dojíždějící. Školní družina má 4 oddělení a v každém oddělení je 30 dětí a jedna vychovatelka.

Základní umělecká škola Josefa Klíčky

ZUŠ Klatovy umožňuje základy vzdělávání v hudebním, výtvarném, tanečním a literárně – dramatickém oboru. Škola organizuje přípravné studium, základní studium I. a II. stupně. Přijímá děti od 5 let, ale otevírá se i studium pro dospělé. Zřizovatelem je Plzeňský kraj. Výuka probíhá ve dvou budovách. Hlavní budova je v Plánické ulici, druhá budova se nachází ve Václavské ulici.

V hudebním oboru se vyučuje: hra na klavír, housle, violu, violoncello, kontrabas, zobcovou flétnu, klarinet, saxofon, trubku, pozoun, baryton, lesní roh, tubu, bicí nástroje, kytaru, akordeon, keyboard, varhany, elektrickou kytaru, basovou kytaru a dále zpěv sólový i sborový.

Ve výtvarném oboru se vyučují tyto předměty:

- plošná tvorba – kresba a malba různými technikami
- prostorová tvorba – zahrnuje modelování v hlíně
- objektová a akční tvorba – vytváření objektů z drátu, papírů a jiných materiálů.

Taneční obor se uskutečňuje v těchto předmětech: přípravná taneční výchova, taneční příprava, současný tanec, lidový tanec, klasický tanec, historický tanec, taneční praxe, práce v souboru.

Literárně – dramatický obor je výchovně vzdělávací obor, jehož východiskem je

dramatická výchova a literatura. Součástí výuky v literárně – dramatickém oboru jsou základy mluveného, pohybového a rytmického pohybu, dále pak základy dramatické a slovesné tvorby.

3.2 Neškolská zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech

Basketbal klub Klatovy

Členové basketbalového klubu trénují v několika halách v Klatovech. Jsou to: hlavní hala BK ve Voříškově ulici, tělocvična v SPŠS, tělocvična v ZŠ Plánická, v ZŠ Masarykova a v Městské hale v Čapkově ulici.

Nejmladšími členy klubu jsou žáci 1. tříd, kteří hrají basketbal v přípravce. Mezi další oddíly klubu patří: Minižačky nejmladší, Minižačky starší, Žačky mladší, Žačky starší, Kadetky, Juniorky a Ženy. Mužské oddíly jsou nazvány stejně a je jich stejný počet.

Dětský pěvecký sbor Berušky

Sbor byl založen v roce 1996 při ZŠ v Klatovech, Čapkově ulici. Do sboru chodí žáci 2.- 5. ročníku. Ve školním roce 2011/2012 v pěveckém sboru Berušky zpívalo 48 dívek a 7 chlapců a sbor se zúčastnil 14 vystoupení a koncertů.

Berušky se každoročně umisťují na předních místech v krajských soutěžích sborového zpěvu a dosahují i úspěchů při celostátních akcích.

Fitness centrum Pohoda

Fitness centrum nabízí Alpinning nebo Zumbu. Alpinning vychází z chůze a je vhodný pro každou věkovou kategorii. Zumba kombinuje taneční latinskoamerické prvky s prvky z aerobiku.

Fitness centrum sídlí v Arbesově ulici 149 v Klatovech. Lekce trvají 60 minut a cena pro studenty a seniory (nad 55 let) je 75,- Kč, pro dospělé je to 90,- Kč.

V Klatovech lze navštěvovat další fitness centra, v jednom je možné navštívit solnou

jeskyni, kde se inhaluje sůl, v jiném se může hrát squash.

Folkloristický soubor písní a tanců Šumava

je členem Folklorního sdružení ČR a regionálního sdružení Plzeňska. Soubor udržuje tradice písní, tanců, krojů a lidové hudby.

Soubor Šumava se dělí na dospělé členy a děti v souboru Šumavánek. Vystoupení souboru se realizují nejvíce v okrese Klatovy, ale také na různých folkloristických festivalech (Strážnice a vystoupení na zahraničních festivalech převážně v západní Evropě).

HC Klatovy (Hockey Club Klatovy)

Klub trénuje na zimním stadionu v Klatovech. V současné době probíhá nábor do klubu pro děti ve věku od 4 do 12 let. Do přípravy může dítě docházet zdarma.

V rámci hokejového klubu je několik realizačních týmů mládeže: Základka, 1. třída, 2. třída, 3. třída, 4. třída, Mladší žáci, Starší žáci, Dorost, Junioři B, Junioři.

Oddíl mužů hraje 2. ligu.

Klatovský potápěčský oddíl MIRAMI

Klub pracuje pod záštitou Policie ČR a v době založení měl pouze 3 členy. Nabízí potápěčské kurzy a již zkušení členové se domlouvají na společné akce. Spodní věková hranice je 10 let.

Klub českých turistů Klatovy

Členové klubu se schází od r. 1976, kdy jich bylo 25. V současné době má klub 59 členů. Klub organizuje akce zaměřené na vícedenní poznávání turistických a kulturních zajímavostí Šumavy a Klatovska. Věková hranice členů klubu není vymezena.

Klub přátel Klatovska

Tato organizace vznikla v roce 2000 jako občanské sdružení. Klub přátel Klatovska se zaměřuje na dění v Klatovech a okolí a na historii klatovského regionu.

Členové klubu se schází pravidelně každý první čtvrtek v měsíci v salonku restaurace U

Radů v Klatovech. Členem tohoto sdružení se může stát kdokoliv bez ohledu na věk.

Klub přátel Moravy Klatovy

Klub vznikl neoficiálně v r. 1996 a od roku 2002 oficiálně funguje jako občanské sdružení. Klub pořádá zájezdy na Moravu a do Chorvatska, dále vyhledává nové kulturní a turistické cíle na Moravě, rozšiřuje znalosti moravského lidového umění, folklóru a cestovního ruchu, organizuje charitativní a osvětové akce, spolupracuje s kulturními a folklorními organizacemi v ČR, zejména na Moravě.

Členem se může stát každý občan starší 18 let. V současné době má Klub přátel Moravy 65 členů.

Křesťanské společenství Klatovy

Křesťanské společenství Klatovy funguje od roku 1988 a nyní se v něm pravidelně na nedělních bohoslužbách schází 50 dospělých a 20 dětí. Toto společenství spadá pod státem registrované Církve – Křesťanská společenství ČR.

Městská knihovna Klatovy

Knihovna se skládá z antikvariátu, půjčovny pro dospělé, oddělení nákupu a zpracování knihovních fondů, regionální služby, oddělení pro děti a mládež, studovny a čítárny.

Městská knihovna Klatovy má 2 pobočky. První pobočka sídlí v ZŠ Tolstého a je pro děti a mládež, druhá se nachází v Lubech. Za rok 2012 je v statistice zaznamenáno 4 308 registrovaných čtenářů, 82 516 návštěvníků a 185 137 výpůjček.

Městské kulturní středisko Klatovy

Patří pod příspěvkové organizace města Klatovy a nachází se 1 km od autobusového a vlakového nádraží v Domažlické ulici. Ředitelkou MěKS je Mgr. Hana Haladová.

Hlavním posláním této organizace je zajištění kulturní činnosti ve městě, a to pořádáním:

- akcí kulturně společenského charakteru
- vzdělávacích a výchovných akcí (kurzů, besed a seminářů)
- výstav (uměleckých, dokumentárních a zájmových)

Další důležitou činností MěKS je vedení zájmových skupin, kroužků, kurzů, klubů a souborů. Jsou to: Baby disco dance (školní děti), Break a street dance, Country tance (pro mládež, střední generaci a seniory), Fotoklub (1. a 3. středu v měsíci), Klub filatelistů, Klub numismatiků, Kondiční cvičení, Loutkový soubor „BROUČEK“, Mažoretky (twirling, roztleskávačky), Mažoretky „MODERN“, Mykologický klub, Orientální břišní tance (4 skupiny), Paličkování, Společenské tance, Šermdivadlo Clatonia, Taneční skupina „MODERN“ (15 – 30 let), Zpíváme a tancujeme (3 – 6 let), Hudební skupina „THE MOOD“.

Pod Městské kulturní středisko také spadá kino Šumava, Letní kino a Černá věž, o jejichž provoz se MěKS stará.

Černá věž stojí na klatovském náměstí a byla postavena v roce 1557 klatovským stavitelem Antonínem. Z Černé věže je krásný výhled na celé město a jihozápadní část Šumavy. Vstupné pro dospělého vyjde na 40,- Kč, děti, studenty a důchodce na 20,- Kč a děti do 6 let mají vstup zdarma.

Nízkoprahový klub pro děti a mládež Budík

Klub je určen pro děti a mládež ve věku 12 – 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy a pro etnické menšiny (osoby z jiného sociokulturního prostředí).

Klub Budík je otevřený ve středu od 12 do 16 hodin a ve čtvrtek a v pátek od 12 do 18 hodin. Sídlí v ulici Gorkého 40 v Klatovech.

Činnosti, které klub provozuje: informační servis, poradenství, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, situační intervence, pomoc v krizi, preventivní programy, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti.

Nízkoprahový klub pro děti a mládež Chapadlo

Služby jsou určeny dětem a mládeži ve věku 12 – 26 let, ohrožené společensky nežádoucími jevy, žijící v sociálně vyloučených lokalitách vedoucí rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy a pro děti a mládež opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody.

Klub je otevřen v Po – 12:00 – 18:00, Út – 14:00 – 19:30, St – 14:00 – 19:30, Čt a Pá – zájmové skupiny. Činnosti, které klub provozuje jsou stejné jako u klubu Budík.

Klub sídlí v Denisově ulici v Klatovech. Aktivity, které se v klubu odehrávají: kulečník, fotbal, šipky, internet – vše bezplatně v úterý a středu od 14:00 do 19:30 hodin. Dále to

jsou: fotbal, florbal, hra na kytaru, posilování a tanec – každé pondělí od 14:00 do 18:00 hod.

Ochotnický spolek Za oponou při SDS⁴ Klatovy

Spolek vznikl v únoru roku 2008 z podnětu samotných herců. Vedoucím sboru je Jiří Matějka. Spolek debutoval v květnu téhož roku komedií „Krev šlechtičny aneb Vliv osikového kůlu na velikost populace v jižních Karpatech“. Dolní věková hranice není omezena, ale je potřebný souhlas rodičů dítěte.

Okresní myslivecký spolek ČMMJ⁵ Klatovy

Je to jeden z největších mysliveckých spolků v ČR. Tento spolek pořádá zkoušky loveckých psů, chovatelské přehlídky trofejí ulovené zvěře, střelecké soutěže a další podobné akce. Děti se mohou účastnit činností, které nevyžadují zbraň: zkoušky loveckých psů, přehlídky trofejí, různá školení.

Pěvecký sbor Gymnázia Jaroslava Vrchlického v Klatovech

Pěvecký sbor vznikl v roce 1994. Sbor má v současné době okolo 45 členů a vede ho Dr. L. Bělohoubková. Sbor se každoročně účastní řady koncertů, nejvíce jich je v období Vánoc, kdy pěvecký sbor vystupuje v kostelech v Klatovech, v okolních klatovských vesnicích, ale třeba i v Praze na Staroměstském náměstí.

Pěvecký sbor Šumavan Klatovy

Vznikl v roce 1861 jako mužský zpěvácký spolek. Od r. 1871 mohly být přijímány i ženy. Od roku 2009 vede pěvecký sbor nový sbormistr Jaroslav Pleticha. Sbor má 48 členů. Účastní se řady vystoupení v Klatovech, po celé ČR, ale např. i v holandském Heemskerku.

Další pěvecké sbory v Klatovech: Pytel Blech ze ZUŠ Klatovy, Prvňáčci ze ZŠ Čapkova, Zvoneček z Masarykovy ZŠ, pěvecký sbor Plánická ze ZŠ Plánická, Sedmikrásky ze ZUŠ Klatovy, Klatováček ze ZŠ Klatovy, Karafiát ze ZŠ Čapkova a Sněženky a machři z Masarykovy ZŠ.

4) SDS = Stálá divadelní scéna

5) ČMMJ = Českomoravská myslivecká jednota

Pošumavské sportovní sdružení Klatovy

Je to regionální sdružení a spadá pod Český svaz tělesné výchovy. Pošumavské sportovní sdružení sdružuje v Klatovech 9 samostatných tělovýchovných jednot a sportovních klubů. Největší je Okresní fotbalový svaz s 4 934 členy a 53 oddíly (jsou tam započítány všechny regionální oddíly).

PSS Klatovy nabízí členům tyto sporty: atletiku, basketbal, cyklistiku, fotbal, jachting, jezdeckví, judo, kanoistiku, lední hokej, lyžování, národní házenou, nohejbal, orientační běh, plavecké sporty, sportovní gymnastiku, stolní tenis, šachy, tenis, volejbal, ČASPV⁶, triatlon, rekreační sport, ČUBU – český svaz karate, aerobik, biatlon. V tomto přehledu jsou sporty pro celý region Klatovy.

Pošumavský Aeroklub Klatovy

V roce 1994 bylo letiště Klatovy uznáno jako mezinárodní veřejné letiště. Pošumavský Aeroklub nabízí tyto služby:

- výcvik na kluzáku
- výcvik na motorovém letadle
- parašutistický výcvik
- zapůjčení letadla (motorového, motorového kluzáku, větroně, aerovleku kluzáku, navijákového vzletu).

Dále je možné se ubytovat v areálu letiště. K dispozici je 12 dvoulůžkových pokojů, možnost stravování v letištní restauraci, možnost využití tenisového kurtu. Ubytovat se je možné ve stanu nebo v caravanu.

Na tandemový seskok, kdy je dítě pevně připoutáno k instruktorovi může jít dítě už od osmi let. Členy Pošumavského Aeroklubu Klatovy se může stát mládež od patnácti let, kdy už může samostatně skákat s padákem se souhlasem rodičů.

Pošumavský auto moto klub Klatovy v AČR⁷

Počet členů se pohybuje kolem 50, včetně několika žen. Členové klubu jsou ve věku

⁶) ČASPV = Česká asociace Sport pro všechny

⁷) AČR = Autoklub České republiky

od 15 do 67 let. Pravidelné schůzky se odehrávají každé první pondělí v měsíci v restauraci U Radů. Členové se podílejí na přípravě několika akcí za rok a také se jich účastní. Mezi nejznámější patří Rallye Šumava Klatovy.

Shotokan Karate Klatovy

je nekomerční sdružení přátel japonského bojového umění. Tréninky probíhají v tělocvičně ZŠ Tolstého ul. v Klatovech.

Pro začátečníky je důležitá odvaha a pevná vůle. Členem oddílu karate se může stát každý bez ohledu na věk.

SK⁸ Klatovy

Tento fotbalový klub byl založen v r. 1989. Klubovými barvami jsou červená a bílá. Klub se dělí na sekci mužů a dorostu, kteří trénují na stadionu na Rozvoji, a na sekci mládeže, jejíž zázemím je sportovní areál Pod Hůrkou.

SK Klatovy má velký počet týmů. Jsou to: Muži A, Muži B, Starší dorost, Mladší dorost, Starší žáci, Mladší žáci, Starší přípravek A, Starší přípravek B, Mladší přípravek A, Mladší přípravek B, Mladší přípravek C, Stará garda.

Většina týmů se účastní krajského přeboru.

SK Volejbal Klatovy

Členové klubu trénují v tělocvičně ve Voříškově ulici v Klatovech. Klub má několik oddílů: Ženy A, Ženy B, Ženy Z, Kadetky, Starší žákyně, Mladší žákyně, Juniorky, Muže A, Muže B, Kadety, Žáky A, Juniory.

Každoročně se účastní krajských soutěží. V letošním roce se Juniorky umístily na 3. místě v 1. lize juniorek.

Sport Club Klatovy – Tenisová škola v Klatovech

Kurzy probíhají v Centru míčových sportů na Domažlickém předměstí v Klatovech. Tenisová škola má 2 oddíly:

8) SK = sportovní klub

- 1. oddíl je pro hochy a dívky od 6 do 9 let
- 2. oddíl je pro hochy a dívky od 10 let a více.

Šachklub Sokol Klatovy

Klub šachistů v Klatovech byl založen v roce 1921. Třináctiletá Jitka Jánská má v dosavadním průběhu soutěže vynikající 90% úspěšnost. Počet členů oddílu je okolo 80. V březnu letošního roku vybojoval Tomáš Hurdzan na Mistrovství České republiky mládeže v kategorii chlapců do 12 let třetí místo.

TJ Klatovy

Tělovýchovná jednota Klatovy nabízí zájemcům o sport nepřeborné množství sportovních aktivit. K dispozici má sportovní halu ve Voříškově ulici – hala je vhodná pro basketbal, volejbal atd., sportovní areál pod Hůrkou (atletická dráha, sektory atletických disciplín, fotbalové hřiště), fotbalový stadion, tenisový a volejbalový areál, loděnici v Tajanově a na Hnačově.

TJ Klatovy provozuje tyto oddíly: atletika (s počtem členů 145), basketbal (90 členů), fotbal (142 členů), jachting (28 členů), kanoistika (38 členů), sportovní gymnastika (36 členů), stolní tenis (21 členů), tenis (147 členů), turistika (13 členů), volejbal (125 členů), stará garda – fotbal (21 členů), malá kopaná (12 členů), florbal (9 členů), a plavání (11 členů).

Tělocvičná jednota Sokol Klatovy

TJ Sokol Klatovy nabízí veřejnosti různé druhy cvičení. Jsou to: rytmická gymnastika, cvičení s overbally, gymbally, aerobik, kalanetika, cvičení pro rodiče a děti, strečink, zdravotní tělocvik, trampolíny, aerobik pro děti, petanque. Cvičení mohou navštěvovat všechny věkové kategorie.

Je možné se stát členy různých oddílů: volejbal, jóga, karate, sportovní gymnastika, stolní tenis, šachy, moderní a lidový tanec, modeling, florbal, silový trojboj.

Cvičí se v sokolovně (velký sál) a na sokolském stadionu Pod Hůrkou v Klatovech.

Triatlon klub Klatovy

Sídlí v ul. Pod Hůrkou v Klatovech. Klub každoročně pořádá vyjížďku Author Král

Šumavy (dříve známo jako cyklistický závod Author Král Šumavy). Klub zve do svých řad všechny zájemce o tento atraktivní sport.

Wellness centrum

Wellness centrum je studio zdravého životního stylu zaměřené na pohybové aktivity dětí, dospělých a skupin, těhotenské cvičení nebo plavání.

Wellness centrum sídlí v Randově ulici 112 v Klatovech v blízkosti klatovského náměstí. Centrum nabízí speciální cvičení pro děti Zumbatomic. Je to kombinace ZUMBAfit a hiphopu v nápaditých choreografiích pro děti od 8 do 15 let. Pro dospělé je nabídka širší. Jsou to: Pilates, Joga, Kick – box, ZUMBAfit, Skákání na trampolínkách nebo Bolestem zad odzvoněno.

Jednorázový volný vstup stojí 60,- Kč na hodinu pro dospělého a 45,- Kč pro studenta.

YMCA Klatovy

YMCA v současné době neprovozuje pravidelnou činnost v Klatovech. Důvodem je nedostatek dobrovolníků. V regionu Klatovy fungují pouze kluby pro děti v Sušici a v Přešticích. Přesto několik dobrovolníků pořádá letní dětské tábory pro cca 20 dětí z Klatov a okolí.

Základní kynologická organizace Klatovy

Kynologická organizace se zabývá výcvikem psů. Výcvik je rozdělen na 2 skupiny.

- 1. skupina učí psy základní poslušnosti a připravuje je na zkoušky a závody (stopy, obrany)
- 2. skupina se zaměřuje pouze na základní poslušnost psů.

Výcvik probíhá každou neděli od 9:00 do 10:30. Členové organizace platí ročně členský příspěvek. Členem organizace se může stát každý bez ohledu na věk psů i psa.

4. Metodika výzkumu

Pro podrobnější zjištění informací o zařízeních pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování jsem provedla rozhovory v sedmi vybraných organizacích, které jsou již zmíněné v přehledu o školských a neškolských zařízeních v Klatovech (kapitola 3.1 a 3.2). Oslovila jsem po telefonu nebo po e – mailu zástupce těchto zařízení: Domov mládeže Střední průmyslové školy v Klatovech, Dům dětí a mládeže v Klatovech Jazyková škola v Klatovech, Městské kulturní středisko v Klatovech, Pěvecký sbor Šumavan, Školní družina ZŠ Tolstého, Klatovy a ZUŠ Josefa Kličky v Klatovech. Rozhovory se zástupci těchto zařízení naleznete v příloze mé bakalářské práce.

4.1 Cíle výzkumu

Cíle mé bakalářské práce souvisejí s cílem empirické části. Hlavním cílem práce je zjistit konkrétní činnost jednotlivých organizací pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech a případně navrhnout zlepšení práce v těchto organizacích. V empirické části vidím jako hlavní cíl zjistit, jakou nabídku volnočasových aktivit mají děti a mládež k dispozici v Klatovech. Podle Švaříčka a kol. (2007, s.62 – 64) jsem si stanovila tyto tři typy cílů:

1) Intelektuální cíl

Cílem je poukázat na to, že pedagogika volného času je odbornou pedagogickou disciplínou, která zajišťuje náplň volného času dětí a mládeže a že nejdůležitější roli hned po rodičích a školách hrají zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování. Chci přinést poznatky o činnosti jednotlivých organizací pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech.

2) Praktický cíl

Získané informace a výsledky výzkumu budou poskytnuty dětem, mládeži a organizacím pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech. Velký přínos vidím pro již zmíněnou skupinu v tom, že se bude pomoci podívat na přehled volnočasových aktivit, které se ve městě Klatovy uskutečňují, a případně si nějakou zvolit a začít ji provozovat.

3) Personální cíl

Sama jsem některá zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování navštěvovala a vím,

že mi nikdo během studia na základní i střední škole neposkytnul přehled všech aktivit, které bych mohla ve volném čase v Klatovech provozovat. Sama pracuji v DDM na Praze 9 a dělám lektorku tanečních oborů. Proto je pro mne zajímavé a osobně přínosné zkoumat skutečnosti dané názvem problému a cíli výzkumu.

4.2 Výzkumný problém a výzkumné otázky

„Formulace problému zahrnuje i znalost cest, metod jak problém řešit. V kladení problému je již obsažen cíl výzkumu; spolu s formulací problému formulujeme i cíl výzkumu. Tento cíl se může v procesu výzkumu rozvíjet, obměňovat, ale jeho podstata zůstává, dokud problém není vyřešen. Na adekvátní formulaci problému a cílů záleží i jeho výsledek. Jejich formulace je proto jednou z nejdůležitějších etap výzkumu“ (Skalková a kol. 1983, s.44).

Vlastní výzkumná práce začíná formulací výzkumného problému, který je nutný vyřešit. Tomu předchází studium literatury podle zvolené oblasti, v mém případě teoretické literatury pedagogiky volného času a metodologické literatury pro výzkumy ve školství. Pokud nemá výzkumník dostatečné znalosti o terénu výzkumu, je dobré se s ním předběžně orientačně seznámit, což já jako rodilá klatovačka se znalostmi zařízení prováděla průběžně (Skalková a kol. 1983, s.44).

Před uskutečněním rozhovorů je potřeba si stanovit výzkumný problém a výzkumné otázky, poté sestavit jednotlivé otázky pro polostrukturovaný rozhovor, které budu pokládat vedoucím organizací.

Výzkumný problém mého výzkumu jsem definovala touto tázací větou: Jaké volnočasové aktivity nabízí zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování a jak je tím ovlivněn volný čas dětí a mládeže v Klatovech?

Výzkumné otázky, které jsem si od začátku mé práce kladla a jsou již uvedené v úvodu a v 3. kapitole s názvem Uvedení do empirické části mé bakalářské práce:

- 1) Jaká zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech mohou děti a mládež navštěvovat?
- 2) Jakým oborům se mohou děti a mládež v zařízeních pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování věnovat?
- 3) Mohou děti a mládež v zařízeních pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování provozovat

volnočasové aktivity po celý rok ve všední dny i o víkendech a svátcích?

4) Budou muset rodiče dětí a mládeže platit za volnočasové aktivity?

4.3 Otázky pro polostrukturované rozhovory

V rozhovorech jsem se respondentů ptala na tyto otázky:

1) Kolik dětí a mládeže navštěvuje Vaše zařízení?

Odpovědi mně určí počet dětí a mládeže ve vzorku 7 vybraných zařízení z 52, to je přibližně ve 13%. Také se dozvím, jaký je zájem o jednotlivé volnočasové aktivity a o jednotlivá zařízení.

2) Jaké je věkové složení dětí a mládeže?

Chci zjistit rozdíly věkového složení dětí a mládeže v jednotlivých zařízeních.

3) Které druhy aktivit Vaše zařízení provozuje?

Touto otázkou budu moci porovnat, na jaké okruhy aktivit se zařízení zaměřuje, jak je bohatá a dostačující nabídka aktivit a zda se stejné typy zařízení od sebe druhy aktivit výrazně liší.

4) V jakém čase je Vaše zařízení v pracovních dnech k dispozici?

Otázka mi pomůže zjistit, od kolika do kolika hodin mohou děti a mládež navštěvovat zařízení a provozovat volnočasové aktivity. Tato otázka je důležitá pro pracující rodiče malých dětí, aby věděli, zda stihnou dítě přivést a odvést ze zájmové aktivity.

5) Vyvíjí zařízení činnost i o víkendech, svátcích nebo o prázdninách a jakou?

Tato otázka má stejný záměr jako předchozí otázka. Navíc mi umožní zjistit, jak časově náročné jsou aktivity, které zařízení provozuje.

6) Na jakých místech se aktivity uskutečňují?

Otázkou chci zjistit, zda se aktivity odehrávají např. v blízkosti školy. Důležité je také, jaké prostory na provoz aktivit organizace nabízí, a zda vyhovují podmínkám pro provoz dané činnosti.

7) Jak hodnotíte získávání prostředků pro Vaše mimoškolní aktivity?

Nejvíce mě u této otázky zajímají dotace, jestli jsou zařízení dotovaná od státu nebo si veškeré náklady na provoz činností musí hradit samy.

8) Kolik žáci platí za jednotlivé volnočasové aktivity?

Tato otázka je podstatná pro děti i jejich rodiče před výběrem konkrétní aktivity, aby zjistili, jestli mohou platit za aktivitu takovou částku. Dále také chci zjistit rozdíly v ceně za jednotlivé aktivity u stejných typů zařízení.

9) Co byste zlepšil/a ve Vašem zařízení?

Otázkou se snažím zjistit i některé nedostatky vybraných zařízení.

10) Na jakých místech se žáci umístili a jakých úspěchů dosáhli?

Chci zjistit a porovnat úspěšnost jednotlivých zařízení i konkrétních aktivit v okresním, krajském i celorepublikovém měřítku.

4.4 Popis použitých metod, technik a výzkumného vzorku

V mé bakalářské práci provádím empirický výzkum pomocí metody sběru dat rozhovoru. Švaříček, R. a kol. (2007, s. 160) uvádí dva hlavní typy rozhovorů. Prvním typem je nestrukturovaný (narativní) rozhovor, který může být založen jen na jediné předem připravené otázce, a dále badatel v rozhovoru pokračuje podle informací poskytnutých zkoumaným účastníkem. Já jsem si vybrala druhý typ a to polostrukturovaný rozhovor, který je na základě předem připravených otázek. Podle Pelikána (1998, s. 103 a 117) je rozhovor explorativní metodou a podle překladu do češtiny „explorare“ znamená „vytěžovati“. Věřím, že se pomocí rozhovoru mohou z dotazované osoby vytěžit všechny potřebné informace pro můj výzkum.

Pro výběr polostrukturovaných rozhovorů jsem se rozhodla proto, že vedoucí těchto zařízení znají nejlépe jejich problematiku. Nesmírnou výhodou rozhovorů vidím v návštěvě organizací a v osobním kontaktu s jejich zástupci. Pokud bych například použila metodu dotazníku, neměla bych záruku, že potřebné informace získám. Proto jsem si nejprve domluvila schůzky s vedoucími organizací v konkrétní den a hodinu. Pro výběr výzkumného vzorku byla použita metoda záměrného výběru. Výzkumný vzorek tvoří vybrané organizace. Vždy jsem navázala kontakt s nejvyšším zodpovědným pracovníkem, to je s ředitelem organizace. Ovšem u řady zařízení se mi nepodařilo navázat setkání vůbec.

Ve všech případech uskutečněných rozhovorů s vedoucím zařízení jsem se setkala se vstřícným přístupem k mé osobě a realizovanému průzkumu. Chápali to jako zviditelnění a propagaci práce zařízení i jich samotných. Zejména vedoucí Pěveckého sboru Šumavan Klatovy to vítal, protože pěvecké sbory, jak je obecně známo, trpí nedostatkem svěžích dívčích a chlapeckých hlasů.

Pelikán (s. 119) uvádí, že je důležité vytvoření optimální atmosféry při rozhovoru a také dávat si pozor na validitu výpovědí respondentů. Atmosféru jsem se pokusila odlehčit krátkým představením sebe a sdělením informací o mém oboru a mé bakalářské práci. Validitu výpovědí jsem si ověřila na webových stránkách příslušné organizace. V DDM a v MěKS jsem dostala informační letáky, které jsem potom porovnávala s výpověďmi z rozhovoru.

Polostrukturované rozhovory jsem nahrávala na diktafon. Doma jsem rozhovory přepsala. Nahrané rozhovory měly délku od 10 do 20 minut, přepisování zabralo zhruba hodinu. Rozhovory jsou přepsané celé, tak jak se uskutečnily.

Před začátkem rozhovoru jsem se každého respondenta zeptala, zda souhlasí s nahráním rozhovoru a jestli mohu uvést jejich jméno do mé bakalářské práce. Všech 7 respondentů souhlasilo. Po ukončení nahrávání rozhovoru jsem všem nabídla moji bakalářskou práci k přečtení, až ji dokončím.

4.5 Způsob zpracování získaného materiálu

Způsob zpracování získaných materiálů začal přepisem rozhovorů. Celé přepsané rozhovory jsem podrobila analýze. Pro usnadnění analýzy rozhovorů jsem si všechny první otázky od respondentů napsala pod sebe a takto jsem to udělala se všemi deseti otázkami. Po podrobném utřídění a zkoumání otázek jsem napsala všechny poznatky získané od respondentů, které jsou potřebné pro naplnění cílů výzkumu.

Když jsem měla rozhovory zanalyzované a poznatky potřebné pro zhodnocení a výsledky výzkumu utříděné, celý výzkum jsem zhodnotila.

5. Zhodnocení polostrukturovaných rozhovorů a výsledky výzkumu

1) Kolik dětí a mládeže navštěvuje Vaše zařízení?

1. Domov mládeže Střední průmyslové školy v Klatovech – 44 dětí
2. Dům dětí a mládeže v Klatovech – 1 224 (docházejících do pravidelných zájmových činností)
3. Jazyková škola v Klatovech – pouze 1 kurz pro děti (cca 15 dětí), jinak kurzy pro dospělé
4. Městské kulturní středisko v Klatovech – celkem 400 účastníků (převažující jsou děti)
5. Pěvecký sbor Šumavan Klatovy – mládež od 16 let ve sboru představuje 10 – 15% členů z celkového počtu 48 členů
6. Školní družina ZŠ Tolstého, Klatovy – 120 dětí
7. ZUŠ Josefa Kličky v Klatovech – 1 198

2) Jaké je věkové složení dětí a mládeže?

1. Domov mládeže Střední průmyslové školy v Klatovech - 15 – 21 let
2. Dům dětí a mládeže v Klatovech - hlavní věkovou skupinu tvoří děti ze ZŠ (2/3 z 1 224), poté následuje středoškolská mládež a 150 dětí ze školek
3. Jazyková škola v Klatovech - žáci ze ZŠ a SŠ
4. Městské kulturní středisko v Klatovech - děti od 3 let až po ty nejstarší
5. Pěvecký sbor Šumavan Klatovy - děti od 16 let
6. Školní družina ZŠ Tolstého, Klatovy - děti z 1.,2.,3. a někdy i ze 4. třídy
7. ZUŠ Josefa Kličky v Klatovech - děti od 5 do 18 let

3) Které druhy aktivit Vaše zařízení provozuje?

1. Domov mládeže Střední průmyslové školy v Klatovech - stolní tenis, cvičení v posilovně, fotbal, volejbal, badminton, ruční a výtvarné práce, hry vědomostních a zábavných her, práce na počítači a na internetu
2. Dům dětí a mládeže v Klatovech - pravidelná činnost (zájmové útvary) – kroužek

počítačů, letečtí modeláři, volejbal, přehazovaná, stolní tenis, vodáci, sportovní kroužek, plavání, gymnastika, florbal, aikido a aerobik, výtvarná výchova, kytary, společenský tanec, keramika, flétna, angličtina, deskové hry, rybáři, cvičení pro radost a výtvarná výchova pro maminky s dětmi

- další je táborová činnost (v zimě i v létě)

- potom příležitostná činnost - mimořádné akce typu výlety nebo dětské dny, předmětové soutěže

- a spontánní činnost - Klub otevřených dveří

3. Jazyková škola v Klatovech - kurzy angličtiny, kurzy němčiny, kurzy francouzštiny a španělštiny a denní pomaturitní studium

4. Městské kulturní středisko v Klatovech - Zpíváme a tancujeme (3 – 6 let), Baby disco dance (děti školní), Break – dance (Street dance), taneční skupina Modern (od 15 – 30 let), Bříšní tance (4 skupiny), mažoretky Twirling, Roztleskávačky, mažoretky Modern, Mykologický klub, Klub numismatiků, Filatelistů, Fotografický klub, Country tance (pro mládež, střední generaci a seniory, kde nejstarší seniorce je 84 let), Společenský tanec, Paličkování – kroužky pro dovedné ruce a Šermíři

5. Pěvecký sbor Šumavan Klatovy - sborový zpěv

6. Školní družina ZŠ Tolstého, Klatovy - karnevaly, přednášky, divadla, vánoční besídky, výtvarná činnost, psaní domácích úkolů, sledování pohádek, vycházky, sportovní hry na venkovním i vnitřním hřišti

7. ZUŠ Josefa Kličky v Klatovech - hudební (hra na klavír, housle, violu, violoncello, kontrabas, zobcovou flétnu, klarinet, saxofon, trubku, pozoun, baryton, lesní roh, tubu, bicí nástroje, kytaru, akordeon, keyboard, varhany, elektrickou kytaru, basovou kytaru a dále zpěv sólový i sborový), výtvarný, taneční a literárně – dramatický

4) V jakém čase je Vaše zařízení v pracovních dnech k dispozici?

1. Domov mládeže Střední průmyslové školy v Klatovech - od neděle 18 h. do pátku 15 h

2. Dům dětí a mládeže v Klatovech - od 8:00 – 19:00 ve všední dny

3. Jazyková škola v Klatovech - od 15:00 dětský kurz, od 16:30 do večera kurzy pro dospělé

4. Městské kulturní středisko v Klatovech - od 15:00 – 22:00 ve všední dny

5. Pěvecký sbor Šumavan Klatovy - zkoušky jednou týdně ve středu večer
6. Školní družina ZŠ Tolstého, Klatovy - 6:30 – 7:50 ranní provoz a 11:40 – 16:15 odpolední provoz školní družiny
7. ZUŠ Josefa Kličky v Klatovech - 12:15 – 20:00 ve všední dny

5) Vyvíjí zařízení činnost i o víkendech, svátcích nebo o prázdninách a jakou?

1. Domov mládeže Střední průmyslové školy v Klatovech - Mládež ubytovaná v domově mládeže odjíždí v pátek a v neděli zase přijíždí. Ubytování je možné pro větší skupiny osob i o víkendech nebo o prázdninách.
2. Dům dětí a mládeže v Klatovech - O víkendech, svátcích a prázdninách se konají mimořádné akce (výlety, soutěže atd.), o letních prázdninách se uskutečňují letní dětské tábory.
3. Jazyková škola v Klatovech - Ne, jazyková škola spadá pod Obchodní akademii v Klatovech.
4. Městské kulturní středisko v Klatovech - Břišní tance jsou v neděli, loutková scéna Brouček a Šermíři se schází o víkendech. Vystoupení a soutěže se většinou odehrávají také o víkendech. O velkých prázdninách kurzy pro děti neprobíhají.
5. Pěvecký sbor Šumavan Klatovy - Ano, o víkendech se odehrávají soustředění, vystoupení našeho sboru se také odehrávají většinou o víkendech a někdy jsou i o svátcích nebo o prázdninách.
6. Školní družina ZŠ Tolstého, Klatovy - O letních prázdninách, o svátcích a o víkendech je školní družina uzavřená.
7. ZUŠ Josefa Kličky v Klatovech - Ano, o víkendech se třeba uskutečňují vystoupení dechového orchestru, literárně – dramatický obor vystupuje o víkendech. Také organizujeme o prázdninách v červenci nebo srpnu letní hudební tábor.

6) Na jakých místech se aktivity uskutečňují?

1. Domov mládeže Střední průmyslové školy v Klatovech - Většinou v domově mládeže, nebo ve školní tělocvičně. Děti mohou samy nebo ve skupinách navštěvovat např. posilovnu, kino, divadlo atd.

2. Dům dětí a mládeže v Klatovech - Nejvíce v areálu DDM, také v tělocvičnách v Klatovech, městském bazénu, tábory probíhají na základnách na Hojsově Stráži a v Kunkovicích u Čachrova, dále také ve Zhořci a ve Strakonících. Mimořádné akce probíhají v okolí Klatov.
3. Jazyková škola v Klatovech – V učebnách OA Klatovy.
4. Městské kulturní středisko v Klatovech - V budově Městské kulturního střediska v Klatovech (velký sál, malý sál, víceúčelový sál, klubovny), v kině Šumava.
5. Pěvecký sbor Šumavan Klatovy - Zkoušky se uskutečňují v Základní umělecké škole v Klatovech. Hudební vystoupení se odehrávají většinou v západních Čechách a občas i v Praze a tak podobně.
6. Školní družina ZŠ Tolstého, Klatovy - Ve třídách vyhrazených pouze pro školní družinu, v lesoparku Hůrka, na školním hřišti, v tělocvičně, v knihovně (pobočka městské knihovny).
7. ZUŠ Josefa Klíčky v Klatovech - V učebnách ZUŠ, ve velkém a malém sále ZUŠ, v divadle, v Městském kulturním středisku, na radnice, v kostele a v Domově poklidného stáří.

7) Jak hodnotíte získávání prostředků pro Vaše mimoškolní aktivity?

1. Domov mládeže Střední průmyslové školy v Klatovech - Drobné nákupy pomůcek nebo ceny v soutěžích proplácí škola.
2. Dům dětí a mládeže v Klatovech - Zřizovatelem je krajský úřad a peníze jsou vázány na počty dětí. Vypomáhají si pronajímáním základen, které vlastní. 75% jsou dotace, 20% je naše vedlejší činnost a příspěvky, které vybereme od dětí, a zbytek jsou projekty a granty.
3. Jazyková škola v Klatovech - Většinu finančních prostředků musí získat od žáků, takže žáci si výuku kurzů v plné výši hradí. Není nárok na dotaci.
4. Městské kulturní středisko v Klatovech - Je to příspěvková organizace města, takže město jim dává příspěvek na činnost, rodiče se také postarají o výjezdy např. mažorettek nebo získají příspěvky od různých sponzorů.
5. Pěvecký sbor Šumavan Klatovy - Získávání prostředků je velmi problematické, často si členové sboru musí sami přispívat na provoz.

6. Školní družina ZŠ Tolstého, Klatovy - Měsíční poplatek, který se vybírá za školní družinu, zůstává škole. Mají maximální finanční podporu od pana ředitele. S financováním různých aktivit v družině nemají problém.
7. ZUŠ Josefa Kličky v Klatovech – Mohou využít to, co se vybere za vzdělávání a potom to, co rodiče přispívají na konto rodičovského sdružení. To jsou hlavní zdroje. Někdy se učitelům podaří získat od klatovských firem nějaký příspěvek, ale to se stává jen zřídka.

8) Kolik žáci platí za jednotlivé volnočasové aktivity?

1. Domov mládeže Střední průmyslové školy v Klatovech - Na domově mládeže jsou aktivity zdarma, připlácí si pouze za používání internetu na pokojích. Cena za ubytování pro žáky a studenty je 700,- Kč měsíčně.
2. Dům dětí a mládeže v Klatovech - Je to od 900 Kč za rok – 1 500 za rok. Záleží to na konkrétní aktivitě. Dražší jsou výtvarná výchova a plavání, tam jsou drahé ty pronájmy.
3. Jazyková škola v Klatovech - Žák základní školy platí 3 300 a dospělý 4 000 za rok.
4. Městské kulturní středisko v Klatovech - Děti platí 1 000 korun. To je kurzovné, to znamená děti nebo dospělí, které se učí aktivitám. Na break a street dance je lepší vybavení, tak tam platí 1 250 – 2 500 za rok. Potom máme kroužky, tak tam mají registrační poplatek na celý rok, protože reprezentují a musí si samy něco platit, tak ty mají 500 korun na rok. Kluby – fotografové, numismatici, filatelisté, tak ti platí 200 korun na celý rok, protože se schází jednou za měsíc.
5. Pěvecký sbor Šumavan Klatovy - Členové sboru přispívají 50,- Kč za měsíc.
6. Školní družina ZŠ Tolstého, Klatovy - Platí se měsíční poplatek 150,- Kč.
7. ZUŠ Josefa Kličky v Klatovech - Za individuální výuku hudebních oborů žáci platí 280,- Kč měsíčně, za skupinovou výuku hudebních oborů je to 200,- Kč měsíčně, dospělí za hudební obor platí 600,- Kč měsíčně, za výtvarný obor se platí 180,- Kč za měsíc, za taneční obor přípravné studium 100 korun a základní studium 150 korun a literárně – dramatický obor má přípravné studium 120 a základní 180 korun.

9) Co byste zlepšil/a ve vašem zařízení?

1. Domov mládeže Střední průmyslové školy v Klatovech - Lépe zařízenou posilovnu, modernější počítače a televize, na hřiště nové míče, síť, tenisové a badmintonové rakety. Uvítali bychom nákup nových váleň, přehozů a moderní nábytek do pokojů. Postupně přebudovat koupelnová jádra. Nákup časopisů, knih a DVD.
2. Dům dětí a mládeže v Klatovech - Určitě by chtěli zlepšit propagaci, čistě PR (Public relation) a zapracovat na fundraisingu⁹.
3. Jazyková škola v Klatovech - Bojí se zrušení pomaturitního studia (kurzu) z důvodu, že by už na tomto druhu studia nebyli studenti bráni za zákona za studenty a museli by si platit sociální i zdravotní pojištění + školné = likvidace pomaturitního studia jazyků.
4. Městské kulturní středisko v Klatovech - V současné době téměř nic, vše mají zmodernizované. Snad jen rozšíření aktivit o hudební kurzy.
5. Pěvecký sbor Šumavan Klatovy - Větší propagaci a povědomí o Pěveckém sboru Šumavan Klatovy.
6. Školní družina ZŠ Tolstého, Klatovy - Otevření ještě jednoho oddělení školní družiny a postupná výměna nábytku podle parametrů EU.
7. ZUŠ Josefa Kličky v Klatovech - Zlepšení velkého sálu, protože je nevyhovující (akustika, vybavení, změnit víceúčelovost toho sálu a využívat ho pouze na koncerty), zlepšit zvukovou izolaci mezi jednotlivými třídami, získat více prostorů pro učebny.

10) Na jakých místech se žáci umístili a jakých úspěchů dosáhli?

1. Domov mládeže Střední průmyslové školy v Klatovech - Žáci se zúčastňují sportovních i vědomostních soutěžích ve školách.
2. Dům dětí a mládeže v Klatovech - Např. florbalový oddíl je čtvrtý ve třetí florbalové lize.
3. Jazyková škola v Klatovech - Momentálně se soutěží neúčastní, protože nemají ty studentské kurzy. Dříve, když byly ty dětské kurzy, tak se děti umístovaly i v krajských kolech soutěží.

9) Fundraising = činnost, jejímž cílem je získání finančních prostředků na obecně prospěšnou činnost organizace

4. Městské kulturní středisko v Klatovech - Např. mažoretky se každý rok zúčastní zahraničního turné, jezdí po celé ČR, kde získávají plno různých ocenění. Již 4. rokem jedou do zahraničí, tento rok do Švédska na evropský šampionát, kde budou reprezentovat Klatovy.
5. Pěvecký sbor Šumavan Klatovy - Neúčastní se soutěží.
6. Školní družina ZŠ Tolstého, Klatovy - Žáci, kteří dochází do školní družiny se účastní mnoha soutěží. Vychovatelky s nimi sdílí radost z úspěchů i ve školní družině. Teď měli okresní soutěž v plavání a jeden žák přinesl medaili.
7. ZUŠ Josefa Kličky v Klatovech - Pořádají okresní kola soutěží. Každý rok se tam objeví hudební obor. Každý rok postoupí alespoň do krajských kol, kde se děti umísťují na předních místech. Např. dechovka byla 2. v celostátním kole, žesťové kvinteto dokonce vyhrálo celostátní kolo. Klavír, kytara, recitace, vždy postoupí do celostátního kola.
Co se týká tanečních, literárně – dramatických oborů a výtvarky, tak ty už mívají jenom krajská kola, protože v tomto okrese je literárně – dramatický obor jenom v ZUŠ v Klatovech.

Zhodnocení jednotlivých otázek:

- 1) Ze zkoumaného vzorku je vidět, že ze 7 vybraných zařízení nejvíce dětí a mládeže navštěvuje volnočasové aktivity v Domě dětí a mládeže a v ZUŠ v Klatovech. Je to dáno i tím, že tato dvě zařízení nabízí velké množství aktivit, z kterých si mohou děti a mládež vybrat.
- 2) Zde jsou vidět velké rozdíly mezi zařízeními. Školní družiny poskytují péči dětem 1. stupně základní školy, to je v mladším školním věku, ale další, např. ZUŠ, až osmnáctileté mládeži.
- 3) Ve vybraném vzorku zařízení se provozují následující okruhy aktivit: příprava na vyučování, sportovní činnosti, zájmové aktivity, umělecké činnosti – hra na hudební nástroje, kreslení, malba, modelování, individuální a sborový zpěv, tanec, mažoretky, dramatické soubory. Byla jsem mile překvapena přehledem volnočasových aktivit v těchto 7 organizacích.
- 4) Zde jsou velké rozdíly podle druhu zařízení. Např. domovy mládeže pečují o středoškolskou mládež od skončení vyučování nebo odborného výcviku až po ranní odchod do školy, výuka v ZUŠ se děje v rozmezí 12:15 až 20 hodin. Co druh zařízení,

to jiný časový režim.

- 5) Ve vzorku vybraných zařízení to jsou: DDM (soboty, neděle, příměstské tábory, letní dětské tábory), MěKS (vystoupení, soutěže, Bříšní tance – neděle, divadelní scéna brouček, Šermíři), Pěvecký sbor Šumavan (vystoupení, soustředění) a ZUŠ (vystoupení dechového orchestru, literárně – dramatického oboru, letní hudební tábory), Domov mládeže při SPŠ také provozuje činnost o víkendech a prázdninách a to tím, že poskytuje ubytování větším skupinám osob, děti a mládež ubytovaná přes týden na víkendy a prázdniny domů odjíždí.
- 6) To je velmi specifické podle druhu zařízení: školní třída nebo sál v ZUŠ, oddělení školní družiny, venkovní sportoviště, dílna apod.
- 7) Dá se paušálně říci, že státní dotace se snižují, nejdrastičtěji v Jazykové škole, která je státní. V roce 1989 bylo školné pro žáky ZŠ 130 korun a dnes je to 3 300 korun za rok.
- 8) Nejvíce žáci platí v jazykové škole a nejméně v pěveckém sboru.
- 9) Ve vybraných zařízeních je to různé. Ředitel DDM pracuje na public relation a také na fundraisingu, aby nebyli tak závislí na státních příspěvcích. Má málo peněz na drobné opravy budov. Spokojena je ředitelka MěKS, která si to co potřebovala, na radnici vydobyla. V ZUŠ stávající velký sál na koncerty příliš nevyhovuje, protože dopoledne tam má ZŠ tělesné výchovy, odpoledne se tam učí tance. Akusticky také není příliš vhodný. V hlavní budově je nevyhovující izolace mezi jednotlivými třídami. Ve školní družině chybí učebny pro oddělení.
- 10) Ze vzorku stojí za zmínku 1. místo žesťového kvinteta a 2. místo dechovky ZUŠ v celostátním kole. Ve hře na klavír, kytaru a v recitaci postoupí každoročně některý žák do celostátního kola. Mažoretky MěKS získávají ocenění v soutěžích v ČR i v zahraničí.

Veškeré vypracování empirické části mé bakalářské práce je řešením výzkumného problému a výzkumných cílů. Tím, že jsem si zjistila a ověřovala, jaké volnočasové aktivity nabízejí zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování a jak je tím ovlivněn volný čas dětí a mládeže v Klatovech, jsem výzkumný problém splnila.

Odpovědi na výzkumné otázky:

- 1) Jaká zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech mohou děti a mládež navštěvovat?
- 2) Jakým oborům se mohou děti a mládež v zařízeních pro výchovu a vzdělávání mimo

vyučování v Klatovech věnovat?

- 3) Mohou děti a mládež v zařízeních pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování provozovat volnočasové aktivity po celý rok ve všední dny i o víkendech a svátcích?
- 4) Budou muset rodiče dětí a mládeže platit za volnočasové aktivity?

a na otázky pro polostrukturované rozhovory jsou součástí empirické části a přílohy této práce.

6. Závěr výzkumu

V závěru empirické části výzkumu uvádím, zda byly naplněny předem stanovené cíle.

Intelektuální cíl

Jsem přesvědčena, že intelektuální cíl výzkumu, který považuje práci s dětmi a mládeží ve volném čase za odbornou pedagogickou disciplínu, byl naplněn. Ve vybraném vzorku školských i neškolských zařízení vedou volnočasové aktivity vychovatelé s pedagogickým vzděláním, učitelé nebo odborníci.

Praktický cíl

Poznatky o činnosti zkoumaných i nezkoumaných institucí pro výchovu a vzdělávání dětí a mládeže v Klatovech ve volném čase dám k dispozici informačnímu středisku na náměstí v Klatovech a všem 7 vedoucím zařízení ve zkoumaném vzorku.

Personální cíl

Protože se sama osobně podílím na mimoškolních aktivitách při svém studiu v Praze, je tato bakalářská práce přínosná pro moje teoretické vzdělávání a praxi.

Empirická část této práce navazuje na teoretickou část, která jako pedagogika volného času je východiskem mého výzkumu. Nejistila jsem, že existuje práce, která se prakticky problematikou výchovy a vzdělávání dětí a mládeže ve volném čase v Klatovech zabývá.

Pomůckou mi byla metodická literatura z oblasti pedagogických výzkumů. Hlavní těžiště bylo v terénním průzkumu a v jeho zpracování, což bylo časově i u relativně malého vzorku náročné i vzhledem k běžnému studijnímu režimu.

Klatovy jsou okresním městem s druhým největším počtem obyvatel 23 tisíc v Plzeňském kraji. Třináct ročníků dětí a mládeže v Klatovech od 5 do 18 let má cca 2 600 potenciálních zájemců o volnočasové aktivity. Počet dětí a mládeže v Klatovech jsem si zjistila na evidenci osob na radnici v Klatovech. Jestliže počet dětí a mládeže je ve vzorku 7 zařízení 2 900, je to u 52 školských a neškolských zařízení několikanásobný počet míst pro výchovu a vzdělávání dětí a mládeže mimo vyučování ve městě.

Závěr

Moje bakalářská práce Problematika výchovy a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech má dva velké oddíly: Teoretickou část, která zahrnuje pedagogiku volného času, a empirickou (praktickou), která se zabývá pedagogikou volného času v praxi ve výchovných a vzdělávacích zařízeních mimo vyučování pro děti a mládež v Klatovech.

1. kapitola teoretické části Historie a základní pojmy v oblasti pedagogiky volného času

1.1 Vznik volného času a některé pohledy na jeho proměny

Tato podkapitola se zabývá historií volného času od jeho vzniku až po dokument MŠMT koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007 – 2013.

1.2 Co je pedagogika volného času a pojmy s ní související

Podkapitola odpovídá na otázku, co je volný čas formulacemi několika autorů, kteří se pedagogikou volného času profesionálně zabývají. Následuje úvaha o pracovnících volného času a o jejich kvalifikaci. Jsou popsány funkce výchovy ve volném čase. Další část uvádí cíle, prostředky, metody, formy, principy a pedagogické zásady výchovy a vzdělávání ve volném čase.

2. kapitola teoretické části Zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování

Jsou to školská a neškolská zařízení v obecné rovině.

3. Uvedení do empirické části mé bakalářské práce obsahuje dvě podkapitoly:

3.1 Školská zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech a

3.2 Neškolská zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech abecedně seřazená.

4. kapitola s názvem Metodika výzkumu zahrnuje tyto podkapitoly:

4.1 Cíle výzkumu

Podkapitola uvádí hlavní, intelektuální, praktický a personální cíl výzkumu.

4.2 Výzkumný problém a výzkumné otázky

Je vyřešen a výzkumné otázky jsou zodpovězeny.

4.3 Otázky pro polostrukturované rozhovory

Byly u vzorku zodpovězeny a odpovědi vedoucích pracovníků zařízení pro výchovu a vzdělávání dětí a mládeže ve volném čase jsou v práci jako příloha.

4.4 Popis použitých metod, technik a výzkumného vzorku

považuji za nejzajímavější část mé práce, protože se jedná o přípravu mého výzkumu.

4.5 Způsob zpracování získaného materiálu

byl velmi náročný.

5. kapitola s názvem Zhodnocení polostrukturovaných rozhovorů a výsledky výzkumu podrobně analyzuje provedené rozhovory a zmiňuje se o naplnění výzkumného problému.

6. Závěr výzkumu pojednává o naplnění cílů empirické části výzkumu.

Stanovený cíl mé bakalářské práce, který zní: zjistit konkrétní činnost jednotlivých organizací pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech a případně navrhnout zlepšení práce v těchto organizacích byl podle mého názoru splněn. Připomínky ke zlepšení práce ve vybraném vzorku organizací obsahují odpovědi vedoucích organizací na tuto otázku. Výzkumný problém položený formou otázky byl zodpovězen tím, že jsem zjišťovala a ověřovala, jaké volnočasové aktivity jsou v Klatovech a jak je organizován volný čas dětí a mládeže. Kompletní moje bakalářská práce bude předána vedoucím zařízení a Informačnímu centru v Klatovech. Věřím, že moje práce bude případnými zájemci využita.

Seznam literatury a použitých zdrojů

Literatura

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2. vyd. Brno: Paido, 2000. ISBN 978-80-7315-185-0.

GERŠLOVÁ, J. *Vádemékum vědecké a odborné práce*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2009, 148 s. ISBN 978-80-7431-002-7.

HÁJEK, B., B. HOFBAUER a J. PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-807-3674-731.

HÁJEK, B., B. HOFBAUER a J. PÁVKOVÁ. *Pedagogika volného času*. 2., přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010, 127 s. ISBN 978-80-7290-471-6.

HÁJEK, B. a J. PÁVKOVÁ. *Školní družina*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2007, 150 s. ISBN 978-807-3672-683.

HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-717-8927-5.

MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. Ilustrace Vladimír Jiránek. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, 311 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), 38. sv. ISBN 80-864-2958-X.

PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2002, 231 s. ISBN 80-717-8711-6.

Pedagogická encyklopedie. Vyd. 1. Editor Jan Průcha. Praha: Portál, 2009, 935 s. ISBN 978-80-7367-546-2.

PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, 1998, 270 s. ISBN 80-718-4569-8.

PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. 3. vyd. Praha: Portál, 2001, 322 s. ISBN 80-717-8579-2.

SAK, P. a K. SAKOVÁ. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Vyd. 1. Praha: Svoboda Servis, 2004, 240 s. ISBN 80-863-2033-2.

SKALKOVÁ, J. *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*. 2. dopl. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985, 204 s.

ŠVAŘÍČEK, R. a K. ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*. 1.vyd. Praha: Portál, 2000, 528 s. ISBN 80-717-8308-0.

Elektronické zdroje

BK Klatovy [online]. © 2013 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: <http://www.basketbal-klatovy.cz/>

Dům dětí a mládeže Klatovy [online]. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://ddm.klatovy.cz/ddm/>

Fitness centrum Pohoda [online]. © 2009 - 2013 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.centrumpohodakt.cz/>

Gymnázium Jaroslava Vrchlického Klatovy [online]. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.klatovynet.cz/gymkt/>

HC Klatovy: oficiální stránky klubu [online]. © 2006-2013 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: <http://hc-klatovy.cz>

Klatovský firemní a informační portál [online]. 2010 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: <http://infoklatovy.cz/>

Klatovský potápěčský oddíl MIRAMI [online]. © 2010 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://potapeci.net/>

Klatovy a okolí [online]. © 1997 - 2012 [cit. 2013-04-27]. Dostupné z: <http://www.sumavanet.cz/>

Klub českých turistů: Klatovy [online]. 2012 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://kct-klatovy.cz/>

Klub přátel Klatovska [online]. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://kpk.klatovynet.cz/kpk/>

Klub přátel Moravy Klatovy [online]. 2005 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://kpm.klatovynet.cz/kpm/>

Křesťanské společenství Klatovy [online]. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.klatovy.kaes.cz/>

Kynologický klub Klatovy 2 [online]. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://cvicak-kt.wbs.cz/>

Městská knihovna Klatovy [online]. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.knih-kt.cz/>

Městské kulturní středisko Klatovy [online]. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.mksklatovy.cz/mkskt/>

Oblastní charita Klatovy [online]. © 2013 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.charitakt.cz/>

Ochotnický spolek za Oponou Klatovy [online]. © 2011 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://zaoponou.webnode.cz/>

Okresní myslivecký spolek Klatovy [online]. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://sumavanet.cz/oms/>

Pošumavské sportovní sdružení Klatovy [online]. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.sumavanet.cz/pss/>

Pošumavský aeroklub KLATOVY [online]. © 2007 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: <http://www.lkkt.cz/>

Pošumavský auto moto klub v AČR [online]. © 2013 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.pamk.cz/cz/home/novinky>

SAK, P. LIDÉ, MÉDIA A DIGITALIZACE: Proměny volného času a zaostávání pedagogiky. *Britské listy: deník o všem, o čem se v České republice příliš nemluví* [online]. 2006 [cit. 2013-04-24]. ISSN 1213-1792. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/29205.html>

Shotokan Karate Klatovy [online]. © 2007 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://karateklatovy.rubicus.com/>

SK Klatovy 1898: Oficiální server fotbalového klubu [online]. © 2009 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: <http://www.fotbal-klatovy.cz/>

Šachklub Sokol Klatovy [online]. © 2013 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.sachy-klatovy.cz/>

Šumavan: Klatovy [online]. © 2009 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.sumavan.com/>

Triatlon klub Klatovy [online]. [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: <http://sumavanet.cz/triatlon>

VOLEJBAL KLATOVY [online]. © 2001-2012 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z:

<http://www.volejbal-klatovy.cz/>

WellnessM: Klatovy [online]. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.wellnessm.cz/>

YMCA Klatovy [online]. [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: ymcakt.wz.cz

Základní umělecká škola Josefa Kličky [online]. © 2013 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.zusklatovy.cz/>

Základní škola Klatovy: Tolstého [online]. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.klatovynet.cz/zstolsteho/>

Seznam příloh

Příloha – 7 polostrukturovaných rozhovorů se zástupci vybraných zařízení

Rozhovory v 7 vybraných zařízeních pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech

Rozhovor v Domově mládeže při Střední průmyslové škole, Klatovy, nábřeží Kapitána Nálepky 362

H. Volejníková, vedoucí vychovatelka DM

Dobrý den, studuji Pedagogiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Jsem ve třetím ročníku a vypracovávám bakalářskou práci na téma Problematika výchovy a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech.

Chci se zeptat, zda mohu tento rozhovor nahrávat?

Samozřejmě.

Dále se chci zeptat, jestli mohu uvést v bakalářské práci Vaše jméno?

Ano, určitě.

1) Kolik dětí a mládeže navštěvuje Vaše zařízení?

Stav ubytovaných dětí k 8.4. 2013 je 44 dětí – 9 chlapců a 35 děvčat.

2) Jaké je věkové složení mládeže?

Věkové složení mládeže je od 15 až po 21let.

3) Které druhy aktivit Vaše zařízení provozuje?

Na domově mládeže hrají stolní tenis, cvičí v posilovně, na venkovním hřišti hrají kopanou, volejbal, badminton a jiné míčové hry. V zimních měsících využívají tělocvičnu SPŠ.

Na každém patře jsou 2 televize + DVD a počítač s internetem. Internet je možné připojit i na pokojích. Několikrát ve školním roce vytváří děti ruční a výtvarné práce. Hrají vědomostní i zábavné hry.

4) V jakém čase je Vaše zařízení v pracovních dnech k dispozici?

Od neděle 18 h. do pátku 15 h.

5) Vyvíjí zařízení činnost i o víkendech, svátcích nebo o prázdninách a jakou?

Ubytování je možné pro větší skupiny osob i o víkendech nebo o prázdninách. Mládež ubytovaná v domově mládeže odjíždí v pátek domů a v neděli zase přijíždí.

6) Na jakých místech se aktivity uskutečňují?

Na domově mládeže, nebo ve školní tělocvičně. Žáci navštěvují samostatně nebo ve skupinách plavecký bazén, posilovny, cvičení, kino a divadlo. Chodí do muzea na přednášky, na výstavy, do knihovny a do klubu Chapadlo.

7) Jak hodnotíte získávání prostředků pro Vaše mimoškolní aktivity?

Drobné nákupy pomůcek nebo ceny v soutěžích proplácí škola.

8) Kolik žáci platí za jednotlivé volnočasové aktivity?

Na domově mládeže jsou aktivity zdarma, připlácí si pouze za používání internetu na pokojích. Pokud jdou za nějakou aktivitou mimo DM, tak si vstupy hradí sami.

9) Co byste zlepšil/a ve Vašem zařízení?

Lépe zařízenou posilovnu, modernější počítače a televize. Na hřiště nové míče, síť, tenisové a badmintonové rakety. Uvítali bychom nákup nových válečků, přehozů a moderní nábytek do pokojů. Postupně přebudovat koupelňová jádra. Nákup časopisů, knih a DVD.

10) Na jakých místech se žáci umístili a jakých úspěchů dosáhli?

Školních soutěží se zúčastňují a umístění je různé. Jsou zapojeni do vědomostních i sportovních akcí.

Moc Vám děkuji za rozhovor a chci Vám nabídnout k přečtení bakalářskou práci, až ji dopíši.

Rádo se stalo, práci si ráda přečtu a přehled zařízení předám i dětem a mládeži v našem domově mládež.

Rozhovor v DDM v Klatovech

Mgr. Tomáš Kovanda, ředitel

Dobrý den, studuji Pedagogiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Jsem ve třetím ročníku a vypracovávám bakalářskou práci na téma Problematika výchovy a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech.

Chci se zeptat, zda mohu tento rozhovor nahrávat?

Určitě můžete.

Dále se chci zeptat, jestli mohu uvést v bakalářské práci Vaše jméno?

Ano, nevidím v tom problém.

1) Kolik dětí a mládeže navštěvuje Vaše zařízení?

U nás je to složitější, protože máme více činností. Co se týká pravidelné činnosti na kroužcích, tak těch je přesně 1 224. Potom máme spontánní činnost, což je Klub otevřených dveří, a tam se prostřídá přibližně 15 000 dětí za rok, tam chodí třeba na hodinu nebo posedět a tak podobně. Dalších 500 dětí odbavíme na táborech v létě a potom pořádáme soutěže a olympiády, těch se zúčastní u nás přes 700 dětí. Ještě děláme mimořádné akce, těch je zhruba 40 a na nich se prostřídá 3 000 – 3 500 účastníků. To je kompletní statistika naší činnosti.

2) Jaké je věkové složení dětí a mládeže?

Nabízíme aktivity pro všechny věkové kategorie: pro maminky s dětmi, děti i pro dospělé.

Jaká věková skupina dětí a mládeže je u Vás v DDM nejvíce zastoupena?

Hlavní věkovou skupinou jsou děti ze ZŠ, ty tvoří tak 2/3, potom následuje středoškolská mládež, kolem 150 dětí ze školek a několik desítek dospělých.

3) Které druhy aktivit Vaše zařízení provozuje?

Je to jednak pravidelná činnost, to jsou kroužky. Těch nabízíme necelou stovku. Další složkou je táborová činnost, ta probíhá v létě i v zimě o prázdninách. Potom je to příležitostná činnost, jsou to mimořádné akce typu výlety nebo dětské dny. Jsme také organizátory předmětových soutěží. Do spontánní činnosti se řadí Klub otevřených dveří, tam se spontánní rozumí to, že děti nemají žádnou přihlášku, přijdou a odejdou, jak se jim chce.

Mohl byste mi říci konkrétní příklady aktivit, které provozujete jako pravidelnou činnost?

Ano, určitě. Mezi technické obory patří kroužek počítačů a letečtí modeláři, oba kroužky probíhají přímo v budově našeho areálu. Dále to jsou sportovní kroužky, těch je více a jsou to:

volejbal, přehazovaná, stolní tenis, vodáci, sportovní kroužek, plavání, gymnastika, florbal, aikido a aerobik. Mezi umělecké kroužky patří: výtvarka, kytary, společenský tanec, keramika a flétna. Ještě další kroužky, které jsme nikam nezařadili jsou: angličtina, deskové hry, rybáři, cvičení pro radost a výtvarka pro maminky s dětmi.

4) V jakém čase je Vaše zařízení v pracovních dnech k dispozici?

My jsme otevřeni od osmi hodin ráno do sedmi do večera. Dopoledne probíhají některé aktivity rodičů nebo sem chodí školy na výukové programy a kroužky probíhají od jedné zhruba do těch sedmi hodin.

5) Vyvíjí zařízení činnost i o víkendech, svátcích nebo o prázdninách a jakou?

Činnost nabízíme, jak jsme volný čas, tak musíme fungovat i hlavně o tich prázdninách. Víkendy, svátky, prázdniny v průběhu roku jsou pro mimořádné akce (výlety, výtvarné dílny, soutěže atd.), těchto akcí je zhruba tak 40 a většina z nich je o sobotách a nedělích. O velkých prázdninách nabízíme tábory a těch je pro letošní rok 12 a na nich se prostřídá přibližně 500 dětí. Polovina táborů je příměstských.

6) Na jakých místech se aktivity uskutečňují?

Hlavní činnost se odehrává tady v areálu, celá budova je plná kroužků. Pronajímáme si skoro všechny tělocvičny v Klatovech na sport, aby děti mohly docházet na ty kroužky z různých škol, potom plavání je v městském bazénu. Tábory příměstské probíhají tady v Klatovech a máme dvě turistické základny na Hojsově Stráži a v Kunkovicích u Čachrova pro letní dětské tábory, ty jsou naše, plus pronajímáme prostory pro tábor ve Zhořci a ve Strakonicih. Mimořádné akce probíhají všude v okolí.

7) Jak hodnotíte získávání prostředků pro Vaše mimoškolní aktivity?

My jsme financováni ze státního rozpočtu, naším zřizovatelem je krajský úřad a peníze jsou vázané na počty dětí. Poslední roky to má klesající tendenci, jak ubývá dětí, méně peněz dostává i kraj od ministerstva. Vyhlásili jsme tady takové heslo: „více práce za méně peněz“.

Částečně se to snažíme vykompenzovat mimořádnými zdroji (dotačními tituly). Jsou to peníze spíše na mimořádné akce nebo do vybavení klubu. Pomáháme si vedlejší činností, pronajímáme dvě základny, které vlastníme, to nám částečně pomáhá v celkovém financování. 75% jsou dotace, 20% je naše vedlejší činnost a příspěvky, které vybereme od dětí a zbytek jsou projekty a granty.

8) Kolik žáci platí za jednotlivé volnočasové aktivity?

Je to od 900 Kč za rok – 1 500 za rok. Záleží to na konkrétní aktivitě. Dražší jsou výtvarná výchova a plavání, tam jsou drahé ty pronájmy. Většinou se to odvíjí od náročnosti té činnosti.

A kolik děti platí za tábory?

Příměstské tábory se pohybují od 1 500 – 2 000 a pobytové jsou od 3 000 – 3 500. Tam záleží, kde jsou děti ubytované. Ve stanu je to levnější než v turistické základně, kde spí v budově.

9) Co byste zlepšil ve Vašem zařízení?

Určitě bych zlepšil propagaci, čistě PR (Public relation), myslím si, že děláme spoustu věcí, ale málo o tom dáváme vědět. Už jsme na tom začali pracovat, máme nové logo a webové stránky. Možná ještě zapracovat na fundraisingu, abychom si více peněz získali a vydělali sami, nebyli tak závislí na tom státním rozpočtu.

Jste spokojeni s vybavením ve Vašem zařízení?

Myslím si, že vybavení jsme dobře, spíše jsou problémy s drobnými opravami budov. Dostáváme na to málo peněz.

10) Na jakých místech se žáci umístili a jakých úspěchů dosáhli?

Konkrétně takhle dokážu zodpovědět sportovní úspěchy, protože máme nově florbalový oddíl a ty jsou čtvrtí ve třetí florbalové lize.

Je možné někde tyto výsledky najít?

Ano, máme je na webu a i je mohu Vám poskytnout, protože je mám zpracované v počítači.

To bych Vám byla vděčná.

Děkuji Vám za Váš čas a za Vaše odpovědi na moje otázky, byly opravdu vyčerpávající a moc mi tím pomůžete k provedení výzkumu v mé bakalářské práci.

Rádo se stalo.

Ještě Vám chci nabídnout bakalářskou práci k přečtení, až ji dopíši.

Ano, určitě si ji rád přečtu.

Na shledanou a hodně zdarů při studiu.

Děkuju. Na shledanou.

Rozhovor v Jazykové škole se zástupkyní ředitele Mgr. Janou Šandovou

Dobrý den, studuji Pedagogiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Jsem ve třetím ročníku a vypracovávám bakalářskou práci na téma Problematika výchovy a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech.

Chci se zeptat, zda mohu tento rozhovor nahrávat?

Ano, určitě můžete.

Dále se chci zeptat, jestli mohu uvést v bakalářské práci Vaše jméno?

Ano, nevidím v tom problém.

1) Kolik dětí a mládeže navštěvuje Vaše zařízení?

V současné době jsme vzdělávací instituce spíše pro dospělé zájemce. Už máme pouze jeden dětský kurz v odpoledních hodinách a jinak všechny ty kurzy jsou pro dospělé.

Jak je možné, že se to změnilo?

Změnilo se to strašně moc, protože před nějakými patnácti lety jsme měli 70% účastníků kurzů žáky ze základní školy. Nyní tady máme poslední kurz angličtiny se žáky ze ZŠ. Většina škol se nyní snaží otevřít výuku jazyků v odpoledních hodinách jako zájmové kroužky. Navíc děti už mají 1. jazyk na ZŠ většinou od 1. třídy a s tím druhým začínají také brzy. My už potom prostor pro výuku jazyků nemáme.

Vyučujete se ještě u Vás přípravný kurz na Státní jazykovou zkoušku?

Ten nám letos běží prvně jenom pro angličtinu. Předtím byl i pro němčinu.

2) Jaké je věkové složení účastníků kurzů?

Je to různorodé, protože tam máme žáky středních škol, ale i důchodce, takže to není věkově omezeno.

3) Které druhy aktivit Vaše zařízení provozuje a jaké kurzy jazyků Vaše zařízení nabízí?

My máme kurzy angličtiny, kurzy němčiny, kurzy francouzštiny a španělštiny. Kromě těchto odpoledních kurzů ještě tady běží denní studium pomaturitní.

4) V jakém čase je Vaše zařízení v pracovních dnech k dispozici?

Odpolední kurzy pro žáky ZŠ začínaly v jednu hodinu odpoledne, teď běží od tří hodin ten dětský kurz a jinak ty kurzy pro dospělé začínají nejdříve v půl páté a až do večera.

5) Vyvíjí zařízení činnost i o víkendech, svátcích nebo o prázdninách a jakou?

Nevyvíjíme, protože naši učitelé jsou zaměstnáni zároveň na obchodní akademii, kde mají plný úvazek a zdejší OA má vyšší odbornou školu, jejíž vyučování běží pátek odpoledne a v sobotu, takže všichni učitelé jsou zaneprázdněni i o sobotách.

6) Na jakých místech se aktivity uskutečňují?

V současné době vyučujeme pouze tady v budově, byly doby, kdy jsme měli problém se sem vejít, a také jsme měli nějaké kurzy podnikové, že tam učitelé docházeli, ale v současné době žádný firemní kurz neběží. Takže vyučujeme v učebnách, které se přes den používají i pro výuku na obchodní akademii.

7) Jak hodnotíte získávání prostředků pro Vaše mimoškolní aktivity?

My jsme státní škola, ale bohužel většinu finančních prostředků musíme získat od těch žáků, takže žáci si výuku kurzů v plné výši hradí. Není nárok na nějakou dotaci. V roce 1989 bylo školné 130 korun pro žáky ZŠ a 260 korun pro dospělé, dnes žák ŽS platí 3 300 a dospělý 4 000 za rok.

To už jste mi rovnou zodpověděla otázku, kolik žák platí za jednotlivé volnočasové aktivity.

Výborně.

8) Co byste zlepšila ve vašem zařízení?

V současné době máme velkou starost, protože nám tady už léta běží pomaturitní kurz (studium), který má dobrou pověst. Když žák odmaturoval a v tomtéž roce nastoupil na to pomaturitní studium, tak byl ze sociálního hlediska považován za studenta. Nyní se to má změnit, možná jste o tom slyšela v televizi. To znamená, že by ze zákona nebyli studenty a museli by platit to sociální a zdravotní pojištění a to je v podstatě likvidace toho pomaturitního studia, protože mají i poměrně dost vysoké školné, zase i oni si to studium musí hradit v plné výši. Je to 23 000 za rok. Takže to je věc, která nás mrzí.

S vybavením učeben jste spokojená?

Určitě nemáme špičkové vybavení, ale máme počítače i interaktivní tabule, které jsou určitě pro výuku jazyků v současné době potřebné.

10) Na jakých místech se žáci umístili a jakých úspěchů dosáhli?

Momentálně soutěže neděláme, protože nemáme ty studentské kurzy. Dříve, když byly ty dětské kurzy, tak se děti umísťovaly i v krajských kolech soutěží.

Děkuji Vám za rozhovor. Chci Vám nabídnout k přečtení bakalářskou práci, až ji dopíši.

Nemáte za co a Vaši práci si ráda přečtu.

Na shledanou.

Na shledanou.

Rozhovor v MěKS Klatovy

Rozhovor s Hanou Haladovou, ředitelkou Městského kulturní střediska v Klatovech

Dobrý den, studuji Pedagogiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Jsem ve třetím ročníku a vypracovávám bakalářskou práci na téma Problematika výchovy a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech.

Chci se zeptat, zda mohu tento rozhovor nahrávat?

Ano, samozřejmě, že můžete.

Dále se chci zeptat, jestli mohu uvést v bakalářské práci Vaše jméno?

Ano, určitě.

1) Kolik dětí a mládeže navštěvuje Vaše zařízení?

Máme tady kolem 400 účastníků, mezi nimi převažují děti.

2) Jaké je věkové složení dětí a mládeže?

Máme tady děti od 3 let až do seniorského věku. Například máme kroužek Zpíváme a tancujeme, kde ty dětičky učí základy taneční a metodiku hudební výchovy, to jsou děti od 3 do 6 let. Potom máme Baby disco dance, kde jsou také malé děti. Nejvíce tady máme zastoupeny mažoretky a roztleskávačky, které mají největší úspěchy. My jednotlivým aktivitám říkáme kurz, protože v kurzu se děti učí a vzdělávají. Ti nejlepší z kurzů nás potom reprezentují a jsou shromážděni v kroužku. Kroužek tedy reprezentuje a v kurzu se děti učí.

3) Které druhy aktivit Vaše zařízení provozuje?

My nabízíme tyto druhy aktivit: Zpíváme a tancujeme (3 – 6 let), Baby disco dance (děti školní), Break – dance (Street dance), taneční skupina Modern (od 15 – 30 let), Břišní tance (4 skupiny), mažoretky Twirling, Roztleskávačky, mažoretky Modern, Mykologický klub, klub Numismatiků, Filatelistů, Fotografický klub, Country tance (pro mládež, střední generaci a seniory, kde nejstarší seniorce je 84 let), Společenský tanec, Paličkování – kroužky pro dovedné ruce a Šermíři.

Pořádáte nějaké soutěže?

Ano, teď budeme mít 3. března soutěž O pohár města Klatov, která již běží mnoho let. V dubnu máme Národní šampionát mažoretek.

4) V jakém čase je Vaše zařízení v pracovních dnech k dispozici?

Každý den od 15:00 Kulturní dům žije a to až do 22:00.

5) Vyvíjí zařízení činnost i o víkendech, svátcích nebo o prázdninách a jakou?

Vedoucí kurzů jsou převážně studenti, takže např. Břišní tance jsou v neděli, loutková scéna Brouček a Šermíři se schází o víkendech.

6) Na jakých místech se aktivity uskutečňují?

Máme velký sál, o který je boj, potom máme malý sál a dole máme víceúčelový sál, kde jsou zrcadla. Šermíři zkouší na pódiu. Máme tady ještě čtyři klubovny, kde se schází fotografové, numismatici. Snažíme se, aby všechny aktivity měly dobré zázemí.

7) Jak hodnotíte získávání prostředků pro Vaše mimoškolní aktivity?

Protože jsme příspěvková organizace města, tak město nám dává příspěvek na činnost, potom rodiče se postarají o výjezdy např. mažorettek nebo od různých sponzorů.

8) Kolik žáci platí za jednotlivé volnočasové aktivity?

Děti platí 1 000 korun. To je kurzovné, to znamená děti nebo dospělí, které se učí aktivitám. Na break a street dance je lepší vybavení, tak tam platí 1 250 – 2 500 za rok. Potom máme ty kroužky, jak jsem se o nich zmínila, tak tam mají registrační poplatek na celý rok, protože reprezentují a musí si sami něco platit, tak ty mají 500 korun na rok. Kluby – fotografové, numismatici, filatelisté, tak ti platí 200 korun na celý rok, protože se schází jednou za měsíc. Takže to máme takto odstupňované, ale ten průměr je asi 1 000 korun.

9) Co byste zlepšila ve Vašem zařízení?

Mohu se pochlubit, že v současné době téměř nic, protože všechno, co jsme chtěli, jsem si vydobyla a musím říct, co se týká osvětlení nebo ozvučení, tak to máme všechno zmodernizované. Zapomněla jsem se zmínit, že pod MĚKS patří kino, které je zmodernizované a tam zkouší např. ochotnický soubor Buřina, takže ještě tyto prostory využíváme.

A co se týká volnočasových aktivit, rozšířila byste je o nějaké?

Ano, protože jsme vybudovali hudebnu z jedné šatny dřívějšího souboru, tak nějaké hudební

kurzy. Nyní prvním rokem tady běží hudební skupiny The Mood.

10) Na jakých místech se žáci umístili a jakých úspěchů dosáhli?

Mažoretky se každý rok zahraničního turné zúčastní, jezdí po celé ČR, kde získávají plno různých ocenění. Již čtvrtým rokem jedou do zahraničí, tento rok do Švédska na evropský šampionát, kde budou reprezentovat Klatovy.

Je možné někde výsledky Vašich členů MěKS dohledat?

Mažoretky mají svojí skříňku u vchodu do Kulturního domu a samozřejmě na internetových stránkách je to možné najít.

Chci Vám poděkovat za Váš rozhovor. Jsem ráda, že jste si na mě udělala čas a chci Vám nabídnout bakalářskou práci k přečtení, až ji dopíše.

Ano, budu ráda. Rádo se stalo.

Na shledanou.

Na shledanou.

Rozhovor Pěvecký sbor Šumavan Klatovy - se sbormistrem Jaroslavem Pletichou

Dobrý den, studuji Pedagogiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Jsem ve třetím ročníku a vypracovávám bakalářskou práci na téma Problematika výchovy a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech.

Chci se zeptat, zda mohu tento rozhovor nahrávat?

Můžete.

Dále se chci zeptat, jestli mohu uvést v bakalářské práci Vaše jméno?

Nevidím v tom problém.

1) Kolik dětí a mládeže navštěvuje Vaše zařízení?

Ve sboru jsou dospělí i mládež, mládež představuje cca 10 - 15% členů z celkového počtu 48 členů.

2) Jaké je věkové složení dětí a mládeže?

Děti jsou ve sboru od 16 let.

3) Které druhy aktivit Vaše zařízení provozuje?

Sborový zpěv.

4) V jakém čase je Vaše zařízení v pracovních dnech k dispozici?

Zkoušky jsou vždy jednou týdně ve středu večer, navíc mimořádné zkoušky po domluvě kdykoliv. Dvakrát ročně pořádáme víkendové soustředění.

5) Vyvíjí zařízení činnost i o víkendech, svátcích nebo o prázdninách a jakou?

Ano, o víkendech se odehrává již zmíněné soustředění a vystoupení našeho sboru se také odehrávají většinou o víkendech a někdy jsou i o svátcích nebo o prázdninách.

6) Na jakých místech se aktivity uskutečňují?

Zkoušky se uskutečňují v Základní umělecké škole v Klatovech. Hudební vystoupení se odehrávají většinou v západních Čechách a občas i v Praze a tak podobně.

7) Jak hodnotíte získávání prostředků pro Vaše mimoškolní aktivity?

Získávání prostředků je velmi problematické, často si členové sboru musí sami přispívat na provoz.

8) Kolik žáci platí za jednotlivé volnočasové aktivity?

Členové sboru přispívají 50,- Kč za měsíc.

9) Co byste zlepšil/a ve Vašem zařízení?

Větší propagaci a povědomí o našem souboru Šumava.

10) Na jakých místech se žáci umístili a jakých úspěchů dosáhli?

Neúčastníme se soutěží, pouze vystoupení.

Děkuji Vám za Váš čas a za poskytnutý rozhovor a chci Vám nabídnout k přečtení bakalářskou práci, až ji dopíše.

Nebyl to problém a práci si určitě rád přečtu.

Rozhovor ve školní družině ZŠ Tolstého, Klatovy

Hana Nohelová - vedoucí vychovatelka

Dobrý den, studuji Pedagogiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Jsem ve třetím ročníku a vypracovávám bakalářskou práci na téma Problematika výchovy a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech.

Chci se zeptat, zda mohu tento rozhovor nahrávat?

Ano, určitě.

Dále se chci zeptat, jestli mohu uvést v bakalářské práci Vaše jméno?

Ano, také samozřejmě můžete.

Můžeme tedy přistoupit k jednotlivým otázkám?

Určitě.

1) Kolik dětí a mládeže navštěvuje Vaše zařízení?

O družinu byl velký zájem, je rozšířen počet školních oddělení již 2. rok. Ted' máme momentálně 4 oddělení. V každém oddělení máme zapsáno v třídní knize 30 dětí, takže tedy dohromady 120 dětí.

2) Jaké je věkové složení dětí ve školní družině?

Upřednostňujeme děti z 1. a 2. třídy, když zůstanou volná místa, tak upřednostňujeme děti ze 3. třídy dojíždějící. Takže se stane, že ani děti ze 4. třídy nemáme, pouze když zbude volné místo. Jsou to tedy děti z 1., 2. a 3. třídy dojíždějící.

Kapacita je tedy nyní plně obsazená?

Ano, úplně plně obsazená.

4) V jakém čase je Vaše zařízení v pracovních dnech k dispozici?

Školní družina se řídí programem, instrukcemi základní školy. Jsou to tedy jenom pracovní dny (od pondělí do pátku). Ráno odemykáme školu v půl sedmé, to je vlastně ranní provoz školní družiny a potom vyprovázíme žáky ve tři čtvrtě na osm do ostatních tříd a prvňáčky máme hned naproti školní družině, takže ti odcházejí za deset minut osm. Potom družina pokračuje po skončení vyučování v 11:40 a zamykáme školu v 16:15, kdy končí provoz školy i školní družiny.

Takže rodiče si vyzvedávají děti v průběhu odpoledne?

Ano, mohou kdykoliv v průběhu družiny. Čas od 14:00 - 15:00 máme vyhrazený pro aktivity ve školní družině a to nám rodiče vyhověli a děti si nevyzvedávají, aby tím nenarušili ty aktivity.

5) Vyvíjí školní družina činnost i o víkendech, svátcích nebo o prázdninách a jakou?

O letních prázdninách, o svátcích a o víkendech je školní družina uzavřená.

3) a 6) Na jakých místech se aktivity ve školní družině uskutečňují a jaké to jsou?

Naše ZŠ má úžasnou polohu, jsme posazeni do přírody, takže máme hned vedle školy lesopark Hůrku, kde podnikáme v hezkém počasí ty největší aktivity, dále máme v areálu kolem školy moderní hřiště. Když je špatné počasí, máme k dispozici tělocvičnu, kde tam máme vyhrazené pondělí a středu. Dále máme přímo ve škole pobočku městské knihovny, to je úžasná výhoda této školy. V knihovně děláme spoustu aktivit, jako je např. karneval, přednášky např. s tiskovou mluvčí Policie Klatovy atd. Do té knihovny si můžeme pozvat různá divadla, nebo je hrajeme se žáky sami, pořádáme tam také vánoční besídky. Máme tam 10 - 15 programů za rok, takže nabídek při této škole máme opravdu hodně. Myslím si, že jiné ZŠ takové možnosti nemají, tou polohou, kterou tady máme my. Jinak s dětmi provozujeme výtvarnou činnost,

jako je kreslení, vyrábění různých výrobků, koukáme na pohádky, děti si dělají úkoly do školy, zpíváme, chodíme ven hrát různé hry.

7) Jak hodnotíte získávání prostředků pro Vaše mimoškolní aktivity?

Musím říkat jenom chválu, protože máme úžasné vedení naší školy, kdy pro tyto aktivity mají velké pochopení. Takže my peníze, které vybíráme za družinu, měsíční poplatek, tak tyhle poplatky zůstávají škole. Dříve se musely dávat městskému úřadu. Ať se jedná o různé akce, soutěže, vybavení tříd, tak v tom máme maximální finanční podporu od pana ředitele a určitě na jiných školách ve financování těchto aktivit tak volnou ruku nemají. Toho si opravdu moc vážím a s tím finančním zázemím není vůbec problém.

8) Rovnou na to navážu a zeptám se Vás, kolik žáci platí za školní družinu?

Rodiče u nás platí měsíční poplatek 150,- Kč.

9) Co byste zlepšila na Vašem zařízení?

Vzhledem k tomu, že je o školní družinu velký zájem, tak by bylo mé přání otevřít ještě jedno oddělení. Ale chápu, že kapacita školy tomu nestačí. Od září se budou otevírat 3 nové a plné 1. třídy. Budou se mi střídat 2 školní družiny s 2 prvními třídami, což není zrovna ideální stav, ale беру, že je to pouze dočasné.

Postupně si budeme doplňovat modernější nábytek podle parametrů Evropské unie.

10) Poslední otázka, kterou Vám položím, je: Na jakých místech se žáci umístili a jakých úspěchů dosáhli?

S dětmi sdílíme radost z jejich úspěchů z různých soutěží i tady ve školní družině. Máme přehled o tom, jakých soutěží se účastní. Ted' měly např. plavání.

Je možné vyhledat umístění dětí ze ZŠ Tolstého na internetových stránkách?

Výsledky z jednotlivých soutěží jsou umístěny ve vitrínách na chodbách, také na nástěnkách a v kronikách, kam se to zapisuje každý rok, ale i na internetu je to možné najít i spolu s programem soutěží na celý rok.

Moc Vám děkuji, že jste si udělala čas na můj rozhovor a zodpověděla na všechny otázky.

Rádo se stalo, doufám, že Vám to pomůže.

Ano, určitě. Ještě Vám chci nabídnout svoji bakalářskou práci k přečtení, až ji dopíši. Myslím si, že to bude přínosné pro Vaši školu i školní družinu a hlavně pro děti a mládež, která navštěvuje ZŠ, protože moje BP bude obsahovat přehled všech zařízení v Klatovech.

Ráda si ji přečtu a pan ředitel určitě také.

Přeju Vám hodně štěstí k úspěšnému obhájení Vaší práce.

Děkuju.

Na shledanou. Mějte se krásně.

Na shledanou, Vy taky.

Rozhovor v ZUŠ v Klatovech

Josef Gabriel, ředitel

Dobrý den, studuji Pedagogiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Jsem ve třetím ročníku a vypracovávám bakalářskou práci na téma Problematika výchovy a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech.

Chci se zeptat, zda mohu tento rozhovor nahrávat?

Ano.

Dále se chci zeptat, jestli mohu uvést v bakalářské práci Vaše jméno?

Ano, určitě můžete.

1) Kolik dětí a mládeže navštěvuje Vaše zařízení?

Přesně je to 1 198. My máme kapacitu školy 1 200 žáků a tu nesmíme překročit.

2) Jaké je věkové složení dětí a mládeže?

My přijímáme děti od 5 let. Děti tady máme do 18 let, to je to základní studium 1. a 2. stupeň a potom se hlásí i dospělí.

Takže horní věková hranice není omezena?

Ano, není omezená. Máme tady dospělé, kterým je třeba 55 let.

3) Které druhy aktivit Vaše zařízení provozuje?

Máme čtyři obory: hudební, výtvarný, taneční a literárně – dramatický. Největší je hudební obor, potom výtvarný obor a počtem dětí je nastejno taneční a literárně dramatický.

Mohu se zeptat na více informací k tanečnímu a literárně – dramatickému oboru?

Ano, určitě. Paní učitelka, která učí v Sušici směřuje tanec spíše k tomu lidovému pojetí. Dále tady máme paní učitelku Salingerovou, která spíše dělá výrazový tanec, a potom ještě paní Lukášovou, která hlavně učí dramaťák, ale ještě k tomu vede scénické tance. Dramaťák má několik svých souborů, asi 6. Vystupovali například s muzikálem Pomáda, Mama Mia a Ať žijí duchové.

Musím se pochlubit, že s příchodem pana Pletichy jsme udělali postupové sbory. Máme nyní čtyři sbory. Ještě v literárně – dramatickém oboru máme pana Kábrta a Petru Benešovou, která ještě nyní studuje.

Od jaké roku u Vás začala dramatická výchova fungovat?

Je tady od roku 1995, kdy ji začala vést p. uč. Švejdová a ta i nasměrovala dnešní pojetí literárně – dramatických oborů, ale bohužel ze zdravotních důvodů musela přestat ji tady

vyučovat.

4) V jakém čase je Vaše zařízení v pracovních dnech k dispozici?

Je to závislé na tom, jak se učitel domluví se žáky, ale přibližně začínáme v 12:15 a končí se třeba ve 20:00.

5) Rovnou na to navážu a chci se zeptat, zda Vaše zařízení vyvíjí činnost i o víkendech, svátcích nebo o prázdninách a jakou?

Ano, o víkendech se třeba uskutečňují vystoupení dechového orchestru, vitálně – dramatický obor vystupuje o víkendech. Také organizujeme o prázdninách v červenci nebo srpnu letní hudební tábor. Mohou se tam přihlásit i děti, které do ZUŠ nechodí.

6) Na jakých místech se aktivity uskutečňují?

Pro větší koncerty je to divadlo, Městské kulturní středisko nebo sál radnice. Tady ve velkém sále děláme koncerty žáků a přehrávky žáků se dělají v malém sále ve Václavské ulici. Už šest nebo sedm let chodíme vystupovat do Domova poklidného stáří pro jejich klienty a je to každý poslední čtvrtek v měsíci. Občas také vystupujeme v kostele a letos jsme poprvé využili, že jsme vystupovali v kostele na Hůrce. Jinak máme dvě budovy, ve kterých jsou učebny pro výuku všech zmiňovaných aktivit, a plus ten malý a velký sál.

7) Jak hodnotíte získávání prostředků pro Vaše mimoškolní aktivity?

My můžeme využít pouze to, co se vybere za vzdělávání, dnes se tomu říká úplata za vzdělávání a potom to, co rodiče přispívají na konto rodičovského sdružení. To jsou ty hlavní zdroje. Občas jsme dostávali příspěvek na činnost od městského úřadu, ale to už se stává méně často a jinak při muzikálech se kolegům učitelům podařilo od klatovských firem získat nějaký příspěvek.

8) Kolik žáci platí za jednotlivé volnočasové aktivity?

Musím se pochlubit tím, že už čtyři roky jsme nezvyšovali školné a je tedy pořád stejné. Nejdražší je samozřejmě individuální výuka hudebních oborů. Je to 280 Kč měsíčně. Pokud chodí do skupinové výuky, to znamená, že je to přípravné studium nebo zpěv, někdy dva žáci chodí na hodinu kytary nebo na zobcovou flétnu, tak tam platí 200 korun měsíčně. Protože máme studium pro dospělé, tak tam by dospělí měli hradit všechny náklady spojené s tou výukou, to znamená ne jenom ty provozní (vytápění, osvětlení), ale i mzdu toho učitele. To by ale pro ně asi byla šibeniční suma, že by studium pro dospělé tím pádem u nás skončilo, takže je to 600 korun měsíčně. Jinak výtvarný obor má 180 korun přípravné i základní studium, taneční obor přípravné studium 100 korun a základní studium 150 korun a literárně – dramatický obor má přípravné studium 120 a základní 180 korun. To přípravné studium je u tanečního a dramatického oboru lacinější, že nemá takovou hodinovou dotaci na týden, jako má to základní studium.

Pro rodiče je výhodné, že ty peníze vybíráme měsíčně, že na začátku roku nemusí přinést celou tu sumu.

9) Co byste zlepšil ve vašem zařízení?

Kdyby to šlo, tak bych zlepšil velký sál na koncerty žáku, protože je absolutně nevyhovující. Je to víceúčelový sál, dopoledne tam má ZŠ tělocviky, odpoledne tam učíme tanečky a každou poslední středu v měsíci jsou tam koncerty. Za tu dobu, co jsem tady, se nám nepodařilo získat nějaký sál, který bychom mohli využívat, kdykoliv si vzpomeneme. Další nevýhodou je tady v prostorách Plánické 208 špatná zvuková izolace mezi jednotlivými třídami. Řešíme to tím, že tam, kde se učí dechové nástroje, tak potom je ředitelna, pak je učebna, potom kabinet, pak je zase učebna, pak je kancelář. Já když tady jsem, tak z jedné strany slyším flétnu a z druhé strany kytary a housle. Ještě bychom potřebovali nějaké prostory navíc. Zmodernizovat tam učebnu, kde by byly počítače. Čekáme, že by se měli vystěhovat senioři z Krameriovy ulice, je tam pro ně nevyhovující prostředí, tak doufáme, že bychom mohli ty prostory dostat.

10) Na jakých místech se žáci umístili a jakých úspěchů dosáhli?

My jako škola se zajímáme o okresní kola soutěží, která pořádáme. Každý rok se tam objeví hudební obor. My třeba pořádáme okresní kola pro dechové nástroje, pro smyčcové jsou potom v Sušici. Co se týká tanečních, literárně – dramatických oborů a výtvarky, tak ty už

mívají jenom krajská kola, protože v tomto okrese máme literárně – dramatický obor jenom my.

A jak je to s umístěním v jednotlivých soutěžích?

Každý rok postoupíme alespoň do krajských kol, kde se děti umísťují na předních místech. Např. naše dechovka byla druhá v celostátním kole, žesťové kvinteto dokonce vyhrálo celostátní kolo. Klavír, kytara, recitace vždy postoupí do celostátního kola.

Moc Vám děkuji za poskytnutý rozhovor, moc jste mi tím pomohl. Chci Vám nabídnout k přečtení bakalářskou práci, až ji dopíši.

Ano, určitě si ji rád přečtu.

Rádo se stalo.

Na shledanou.

Na shledanou.